

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, **XXX**
[...](2019) **XXX** draft

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ανακοίνωση σχετικά με την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών στο πλαίσιο της ιδιωτικής επιβολής του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ από εθνικά δικαστήρια

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ανακοίνωση σχετικά με την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών στο πλαίσιο της ιδιωτικής επιβολής του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ από εθνικά δικαστήρια

I. Πεδίο εφαρμογής και σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης

1. Η πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία είναι σημαντική για την επιβολή των δικαιωμάτων που απορρέουν για τα φυσικά πρόσωπα από τα άρθρα 101 ή 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ») στο πλαίσιο αστικής διαδικασίας ενώπιον εθνικών δικαστηρίων. Μέσω της κοινοποίησης αποδεικτικών στοιχείων, τα εθνικά δικαστήρια διαδραματίζουν ουσιώδη ρόλο στην αποκατάσταση ασυμμετριών πληροφόρησης μεταξύ εναγόντων και εναγομένων.
2. Η ιδιωτική επιβολή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ λαμβάνει διάφορες μορφές, όπως μεταξύ άλλων οι εξής:
 - i) αναγνωριστικές αγωγές, νοούμενες ως αγωγές με τις οποίες οι ενάγοντες ζητούν από το δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι ο εναγόμενος παραβίασε το δίκαιο ανταγωνισμού της ΕΕ και ότι υπέστησαν ζημία λόγω της παράβασης αυτής. Στις περιπτώσεις αυτές, η ποσοτικοποίηση της ζημίας που προκλήθηκε κρίνεται από τα εθνικά δικαστήρια στο πλαίσιο χωριστής μεταγενέστερης διαδικασίας.
 - ii) αγωγές παράλειψης, νοούμενες ως αγωγές για την παύση μιας συμπεριφοράς που αντιβαίνει στους κανόνες ανταγωνισμού της ΕΕ· ή
 - iii) αγωγές αποζημίωσης, νοούμενες ως αγωγές με τις οποίες οι ενάγοντες ζητούν αποζημίωση για ζημία που προκλήθηκε λόγω παράβασης του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ από επιχείρηση ή από ένωση επιχειρήσεων. Οι αγωγές αποζημίωσης μπορεί να είναι παρεπόμενες ή αυτοτελείς αγωγές. Οι παρεπόμενες αγωγές είναι αστικές αγωγές που ασκούνται μετά τη διαπίστωση παράβασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή («Επιτροπή») ή από εθνική αρχή ανταγωνισμού. Οι αυτοτελείς αγωγές είναι αστικές αγωγές που δεν προκύπτουν από πρωτότερη διαπίστωση παράβασης του δικαίου ανταγωνισμού από αρχή ανταγωνισμού. Σε αυτή την περίπτωση, το δικαστήριο πρώτα κρίνει κατά πόσο έχει συντελεστεί παράβαση του δικαίου ανταγωνισμού και έπειτα αξιολογεί εάν ο ενάγων υπέστη ζημία, ποσοτικοποιεί την εν λόγω ζημία και διατάσσει την καταβολή αποζημίωσης.
3. Κατά την εκδίκαση αγωγών για την ιδιωτική επιβολή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ, είναι πιθανό τα εθνικά δικαστήρια να γίνουν αποδέκτες αιτημάτων για κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων που περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες. Αυτό ισχύει ιδίως σε αγωγές αποζημίωσης.
4. Στις αγωγές αποζημίωσης, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να είναι σε θέση να διατάσσουν την κοινοποίηση συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων ή κατηγοριών αποδεικτικών στοιχείων, κατόπιν αιτήματος διαδίκου, αφού λάβουν δεόντως υπόψη την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα του μέτρου της κοινοποίησης.¹ Προς τούτο, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους μια σειρά μέτρων για την

¹ Άρθρο 5 παράγραφοι 1, 2 και 3 της οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ L 349 της 5.12.2014, σ. 1 («οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης»).

προστασία των εμπιστευτικών στοιχείων κατά τρόπο που δεν εμποδίζει την ουσιαστική πρόσβαση των διαδίκων στη δικαιοσύνη ή την άσκηση του δικαιώματος σε πλήρη αποζημίωση. Παράλληλα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις εγγυήσεις που είναι αναγκαίες για την προστασία αποδεικτικών στοιχείων που περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες.²

5. Η παρούσα ανακοίνωση επιδιώκει να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια κατά τον χειρισμό αιτημάτων κοινοποίησης εμπιστευτικών πληροφοριών στο πλαίσιο διαδικασιών για την ιδιωτική επιβολή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ, και ιδίως κατά την εκδίκαση αγωγών αποζημίωσης.³ Η ανακοίνωση επιδιώκει ειδικότερα να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια στην επιλογή αποτελεσματικών προστατευτικών μέτρων λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεων της εκάστοτε υπόθεσης, του είδους και του βαθμού ευαισθησίας των εμπιστευτικών πληροφοριών, καθώς και άλλων σχετικών παραμέτρων που εκτίθενται στη τμήμα ΙΙΙ κατωτέρω. Τα μέτρα αυτά μπορούν να χρησιμοποιούνται στον βαθμό που προβλέπονται από εθνικούς διαδικαστικούς κανόνες και είναι συμβατά με αυτούς, όπως μεταξύ άλλων το δικαίωμα αμερόληπτου δικαστηρίου και το δικαίωμα υπεράσπισης όπως αυτά αναγνωρίζονται βάσει του ενωσιακού και του εθνικού δικαίου.
6. Η παρούσα ανακοίνωση, ως πηγή αναφοράς για την άντληση έμπνευσης και καθοδήγησης, δεν είναι δεσμευτική για τα εθνικά δικαστήρια και δεν μεταβάλλει υφιστάμενους κανόνες στο πλαίσιο του δικαίου της ΕΕ ή της νομοθεσίας των κρατών μελών. Με την παρούσα ανακοίνωση δεν γίνονται τροποποιήσεις ούτε επέρχονται αλλαγές στους διαδικαστικούς κανόνες που εφαρμόζονται σε αστικές αξιώσεις που ασκούνται στα διάφορα κράτη μέλη. Ομοίως, τα εθνικά δικαστήρια δεν είναι υποχρεωμένα να εφαρμόζουν το περιεχόμενο της ανακοίνωσης. Επίσης, η παρούσα ανακοίνωση δεν θίγει τη νομολογία των δικαστηρίων της ΕΕ.
7. Επιπλέον, σε καμία διάταξη της παρούσας ανακοίνωσης δεν θα πρέπει να δίνεται η ερμηνεία ότι επιτρέπει την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων που προστατεύονται βάσει του δικηγορικού απορρήτου, δηλαδή της αρχής του απορρήτου της επικοινωνίας μεταξύ ενός νόμιμου αντιπροσώπου και του πελάτη του.⁴ Η παρούσα ανακοίνωση δεν καλύπτει και δεν θίγει τους κανόνες και τις πρακτικές που αφορούν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα εις χείρας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/20015 και την επεξεργασία δεδομένων

² Βλ. αιτιολογική σκέψη 18 και άρθρο 5 παράγραφος 4 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

³ Στο άρθρο 2 σημείο 1) της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης, ως «παράβαση του δικαίου ανταγωνισμού» ορίζεται η παράβαση των άρθρων 101 ή 102 ΣΛΕΕ ή του εθνικού δικαίου ανταγωνισμού. Στο άρθρο 2 σημείο 3) της οδηγίας, ως «εθνικό δίκαιο ανταγωνισμού» ορίζονται οι διατάξεις του εθνικού δικαίου που επιδιώκουν κατά κύριο λόγο τον ίδιο στόχο με τα άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ και οι οποίες εφαρμόζονται στην ίδια υπόθεση και παράλληλα με το ενωσιακό δίκαιο ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003, και που δεν περιλαμβάνουν διατάξεις εθνικού δικαίου που επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις σε φυσικά πρόσωπα, εκτός εάν οι εν λόγω ποινικές κυρώσεις συνιστούν το μέσο με το οποίο επιβάλλονται οι κανόνες ανταγωνισμού που ισχύουν για τις επιχειρήσεις.

⁴ Άρθρο 5 παράγραφος 6 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης· βλ. επίσης απόφαση στην υπόθεση 155/79, *AM & S Europe* κατά *Επιτροπής*, EU:C:1982:157 και απόφαση στην υπόθεση C-550/07 P, *Akzo Nobel Chemicals* και *Akros Chemicals* κατά *Επιτροπής*, EU:C:2010:512.

⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, ΕΕ L 145 της 31.5.2001, σ. 43. «Ο παρών κανονισμός αποσκοπεί να προσδώσει όσο το δυνατόν πληρέστερη πρακτική ισχύ στο δικαίωμα της πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα [...]» (αιτιολογική σκέψη 4). Ο κανονισμός για την πρόσβαση στα έγγραφα αφορά τη διαφάνεια και αντικείμενό του είναι η κοινοποίηση πληροφοριών στο ευρύτερο κοινό. Όπως διευκρίνισε πρόσφατα το Γενικό Δικαστήριο, «[...] σκοπός του κανονισμού 1049/2001 είναι να κατοχυρώσει το δικαίωμα προσβάσεως του κοινού εν γένει στα έγγραφα των θεσμικών οργάνων και όχι να θεσπίσει κανόνες για την προστασία του ειδικού συμφέροντος ενός εκάστου προσώπου να έχει πρόσβαση σ' αυτά» (βλ. απόφαση στην υπόθεση T-623/13, *Unión de Almacenistas de Hierros de España* κατά *Επιτροπής*,

προσωπικού χαρακτήρα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) 2018/1725 και του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679.⁶

8. Τέλος, στην παρούσα ανακοίνωση εξειδικεύονται συγκεκριμένες πτυχές που εξετάζονται στην ανακοίνωση σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων.⁷ Η παρούσα ανακοίνωση λαμβάνει επίσης υπόψη και ευθυγραμμίζεται πλήρως με σχετικές πτυχές της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο.⁸

II. Κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων που περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων

A. Παράμετροι σχετικά με την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων

9. Στο πλαίσιο της ιδιωτικής επιβολής του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ, η δυνατότητα των διαδίκων να ασκούν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους εξαρτάται συχνά από το εάν είναι δυνατή η πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία που απαιτούνται για τη θεμελίωση της αξίωσης ή της ένστασής τους.
10. Για τους ενάγοντες, η εν λόγω πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία είναι αναγκαία, μεταξύ άλλων, προκειμένου να αποδειχθεί μια παράβαση στο πλαίσιο μιας αυτοτελούς αγωγής, να αποδειχθεί εάν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παράβασης και της εικαζόμενης ζημίας και, εφόσον αυτό αποδειχθεί, το ύψος της εν λόγω ζημίας. Ωστόσο, ο διάδικος που φέρει το βάρος απόδειξης ενδέχεται να μην έχει πάντοτε στην κατοχή του τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία ή άμεση πρόσβαση σε αυτά.
11. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο παρεπόμενων αγωγών αποζημίωσης, οι ενάγοντες ενδέχεται να χρειαστεί να ζητήσουν πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία προκειμένου να αποδείξουν την έκταση της ζημίας που υπέστησαν, επειδή συχνά τα απαιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία βρίσκονται στην κατοχή του εναγομένου. Επιπλέον, εάν για παράδειγμα, ένας εναγόμενος ισχυρίζεται ότι η επιπλέον επιβάρυνση από την παράβαση μετακυλίστηκε στους δικούς του πελάτες από τον ενάγοντα (η επονομαζόμενη «ένσταση μετακύλισης»), ο εναγόμενος ενδέχεται να χρειαστεί

ECLI:EU:T:2015:268, σκέψη 86). Κατά συνέπεια, ο εν λόγω κανονισμός δεν καλύπτει τις ιδιαίτερες ανάγκες των αιτούντων αποζημίωση λόγω παραβάσεων του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ. Αντ' αυτού, οι εν λόγω αιτούντες αποζημίωση μπορούν να βασίζονται πλήρως στους εθνικούς κανόνες για τη μεταφορά των άρθρων 5 και 6 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης στο εθνικό δίκαιο.

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ, ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 39–98, και κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1.

⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, ΕΕ C 101 της 27.4.2004, σ. 54, όπως τροποποιήθηκε από την ανακοίνωση της Επιτροπής — Τροποποιήσεις της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των δικαστηρίων των κρατών μελών της ΕΕ κατά την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, ΕΕ C 256 της 5.8.2015, σ. 5 («ανακοίνωση σχετικά με τη συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια»).

⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2016/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 2016, περί προστασίας της τεχνονγνωσίας και των επιχειρηματικών πληροφοριών που δεν έχουν αποκαλυφθεί (εμπορικό απόρρητο) από την παράνομη απόκτηση, χρήση και αποκάλυψή τους, ΕΕ L 157 της 15.6.2016, σ. 1-18.

πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία που βρίσκονται στην κατοχή του ενάγοντος ή τρίτων.⁹

12. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, τα αιτούμενα αποδεικτικά στοιχεία βρίσκονται στην κατοχή ενός από τους διαδίκους. Ενίοτε, τα ζητούμενα αποδεικτικά στοιχεία (π.χ., για τη διαπίστωση της παράβασης ή για τον προσδιορισμό του χρονικού πεδίου εφαρμογής της παράβασης) βρίσκονται σε έγγραφα που ο εναγόμενος υποβάλλει σε μια αρχή ανταγωνισμού ή λαμβάνει από αυτή μέσω πρόσβασης στον φάκελο της αρχής ανταγωνισμού (π.χ. προϋπάρχοντα έγγραφα, απαντήσεις σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών κ.λπ.). Άλλοτε, ο εναγόμενος ή ο ενάγων ενδέχεται να έχει στην κατοχή του πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία που σχετίζονται με μια αγωγή αποζημίωσης (π.χ. ποσοτικοποίηση της ζημίας, κατάδειξη της αιτιώδους συνάφειας, εκτίμηση του ύψους πιθανής «μετακύλισης» επιπλέον επιβάρυνσης από τους εναγόμενους κ.λπ.) και δεν συμπεριλαμβάνονται στον φάκελο της αρχής ανταγωνισμού. Αυτό συμβαίνει ιδίως με τις πληροφορίες που αφορούν τιμές, περιθώρια κέρδους ή έσοδα για συγκεκριμένους πελάτες, ή άλλα δεδομένα, όπως η τιμολογιακή συμπεριφορά των αγοραστών κ.λπ.
13. Η κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων ζητείται από διαδίκους στην αστική διαδικασία ή τρίτους στον βαθμό που είναι κάτοχοι πληροφοριών, εάν έχουν, δηλαδή, αποδεικτικά στοιχεία υπό τον έλεγχό τους. Η έννοια του ελέγχου δεν σημαίνει ότι τα έγγραφα πρέπει να βρίσκονται στη φυσική κατοχή του κατόχου πληροφοριών. Για παράδειγμα, εάν τα αποδεικτικά στοιχεία βρίσκονται σε σκληρό δίσκο θυγατρικής εταιρείας του εναγομένου, τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία θεωρείται ότι βρίσκονται υπό τον έλεγχο του εναγομένου.¹⁰
14. Κατόπιν αιτήματος διαδίκου, τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να αποφασίσουν να διατάξουν την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων σε διάδικο ή τρίτο. Ως υπόλοιπο μέτρο, εάν διάδικος στην αστική διαδικασία ή άλλος τρίτος δεν μπορεί για εύλογους λόγους να προσκομίσει τα προσδιορισθέντα αποδεικτικά στοιχεία και το αίτημα αφορά έγγραφο που βρίσκεται στον φάκελο της Επιτροπής ή της αρμόδιας εθνικής αρχής ανταγωνισμού, το εθνικό δικαστήριο είναι δυνατό να απευθύνει τη διάταξη σε αυτές.¹¹ Αυτό μπορεί να συμβεί εάν ο εν λόγω διάδικος δεν μπορεί να βρει ένα συγκεκριμένο έγγραφο (π.χ. εάν το ηλεκτρονικό αρχείο είναι κατεστραμμένο ή εάν τα παλιά έντυπα αρχεία έχουν καταστραφεί από πυρκαγιά).
15. Ειδικότερα, η οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης υποχρεώνει τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν το δικαίωμα εναγόντων και εναγομένων να ζητούν την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων που αφορούν την αξίωσή τους υπό τους ακόλουθους όρους.¹²

⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής για την ποσοτικοποίηση της ζημίας σε αγωγές αποζημίωσης λόγω παράβασης της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, ΕΕ 167 της 13.6.2013, σ. 19, και Πρακτικός οδηγός με τίτλο «Ποσοτικοποίηση της ζημίας σε αγωγές αποζημίωσης που στηρίζονται σε παράβαση των άρθρων 101 ή 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (11.6.2013). Βλ. επίσης Κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση από τα εθνικά δικαστήρια του μεριδίου της επιπλέον επιβάρυνσης λόγω συμπτύξεων που μετακυλιέται στους έμμεσους αγοραστές και τους τελικούς καταναλωτές (Σημείωση: δεν έχει ακόμη δημοσιευτεί).

¹⁰ Για την έννοια της «επιχείρησης» στο πλαίσιο της ιδιωτικής επιβολής βλ. απόφαση στην υπόθεση C-724/17, *Vantaan kaupunki κατά Skanska Industrial Solutions Oy* κ.λπ., ΕΥ: C:2019:204, σκέψη 47.

¹¹ Βλ. άρθρο 4 παράγραφος 3 ΣΕΕ σχετικά με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών και άρθρο 15 παράγραφος 1 του κανονισμού αριθ. 1/2003 όσον αφορά τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών προς την Επιτροπή, καθώς και την υπόθεση C-2/88, *Zwartveld*, ΕΥ: C:1990:315, σκέψη 22. Βλ. επίσης άρθρο 6 παράγραφος 10 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης στο οποίο ορίζεται ότι η κοινοποίηση από αρχή ανταγωνισμού συνιστά μέτρο έσχατης ανάγκης («Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα εθνικά δικαστήρια ζητούν από την αρχή ανταγωνισμού ένα αποδεικτικό στοιχείο που περιλαμβάνεται στον φάκελό της μόνον όταν διάδικος ή τρίτος δεν είναι σε θέση για εύλογους λόγους να προσκομίσει το εν λόγω αποδεικτικό στοιχείο που απαιτήθηκε»).

¹² Βλ. αιτιολογική σκέψη 15 και άρθρο 5 παράγραφος 1 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

16. Πρώτον, τα εθνικά δικαστήρια κρίνουν εάν η αξίωση αποζημίωσης είναι βάσιμη και κατά πόσον το αίτημα κοινοποίησης αφορά σχετικά αποδεικτικά στοιχεία και είναι σύμφωνο με την αρχή της αναλογικότητας.¹³ Η οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης ορίζει ότι στο πλαίσιο της αξιολόγησης της αναλογικότητας θα πρέπει να εξετάζεται η έκταση και το κόστος της κοινοποίησης, ιδίως για τυχόν εμπλεκόμενα τρίτα μέρη, προκειμένου επίσης να αποφευχθεί η μη προσδιορισμένη αναζήτηση πληροφοριών η οποία είναι απίθανο να είναι σημαντική για τα διάδικα μέρη. Αιτήματα κοινοποίησης με πολύ ευρύ ή γενικό χαρακτήρα κατά πάσα πιθανότητα δεν πληρούν τους εν λόγω όρους.¹⁴
17. Δεύτερον στα αιτήματα κοινοποίησης προσδιορίζονται συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία ή σχετικές κατηγορίες αποδεικτικών στοιχείων «με όσο το δυνατόν πιο σαφή και συγκεκριμένο τρόπο» βάσει ευλόγως διαθέσιμων στοιχείων για πραγματικά περιστατικά.¹⁵ Οι κατηγορίες αποδεικτικών στοιχείων είναι δυνατό να προσδιορίζονται βάσει κοινών γνωρισμάτων των συστατικών τους στοιχείων όπως η φύση, το αντικείμενο ή το περιεχόμενο των εγγράφων των οποίων ζητείται η κοινοποίηση, ο χρόνος σύνταξής τους ή άλλα κριτήρια. Για παράδειγμα, ένα αίτημα για κατηγορίες αποδεικτικών στοιχείων μπορεί να αφορά δεδομένα πωλήσεων για το προϊόν Ψ που αντάλλαξαν μεταξύ τους οι εταιρείες Α και Β μεταξύ των ετών 2000 και 2005.
18. Τρίτον, όσον αφορά την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον φάκελο της Επιτροπής ή εθνικής αρχής ανταγωνισμού, στην οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης ορίζεται ότι, κατά την αξιολόγηση της αναλογικότητας της διαταγής κοινοποίησης, τα εθνικά δικαστήρια εξετάζουν, μεταξύ άλλων, «αν το αίτημα έχει διατυπωθεί ειδικά σε σχέση με τη φύση, το αντικείμενο ή το περιεχόμενο των εγγράφων που υποβλήθηκαν σε αρχή ανταγωνισμού ή παρέμειναν στον φάκελο αυτής της αρχής ανταγωνισμού, και όχι ως γενικό αίτημα σχετικά με έγγραφα που υποβλήθηκαν σε αρχή ανταγωνισμού».¹⁶ Ωστόσο, όσον αφορά αυτά τα είδη εγγράφων, υπενθυμίζεται ότι στην οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης ορίζεται ότι η κοινοποίηση δηλώσεων περί επιεικούς μεταχείρισης και των υπομνημάτων διακανονισμού (των επονομαζόμενων «εγγράφων του μαύρου καταλόγου») δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση.¹⁷ Επιπλέον, εάν η Επιτροπή ή εθνική αρχή ανταγωνισμού δεν έχει περατώσει ακόμη τις διαδικασίες της, το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να διατάξει την κοινοποίηση πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν από φυσικό ή νομικό πρόσωπο ειδικά για τη διαδικασία αρχής ανταγωνισμού, πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν από τις αρχές ανταγωνισμού και απεστάλησαν στους διαδίκους κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της και υπομνημάτων για διακανονισμό που αποσύρθηκαν (των επονομαζόμενων «εγγράφων του γκριζού καταλόγου»)¹⁸.

B. Γνωστοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών

¹³ Βλ. άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 3 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης. Βλ. επίσης τις παρατηρήσεις της Επιτροπής προς το High Court of Justice του Ηνωμένου Βασιλείου της 27ης Ιανουαρίου 2017 σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 στην υπόθεση EURIBOR, σκέψη 24, που διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/court/antitrust_amicus_curiae.html

¹⁴ Βλ. αιτιολογική σκέψη 23 σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας και την πρόληψη της «αλίευσης πληροφοριών», δηλαδή της μη εξειδικευμένης ή αόριστης αναζήτησης πληροφοριών που είναι απίθανο να έχουν σημασία για τους διαδίκους στη διαδικασία.

¹⁵ Βλ. αιτιολογική σκέψη 16 και άρθρο 5 παράγραφος 2 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

¹⁶ Άρθρο 6 παράγραφος 4 στοιχείο α) της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

¹⁷ Άρθρο 6 παράγραφος 6 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

¹⁸ Άρθρο 6 παράγραφος 5 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

19. Στο πλαίσιο διαδικασιών για την ιδιωτική επιβολή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ, τα εθνικά δικαστήρια διασφαλίζουν την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων εναγόντων και εναγομένων παραχωρώντας πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες για τη θεμελίωση των εκατέρωθεν αξιώσεων (εφόσον πληρούνται οι όροι για την κοινοποίησή τους), ενώ, παράλληλα, προστατεύουν τα συμφέροντα του διαδίκου ή τρίτου εμπιστευτικές πληροφορίες του οποίου υπόκεινται σε γνωστοποίηση.
20. Επιπλέον, στο πλαίσιο των εθνικών διαδικασιών, ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των πληροφοριών δεν συνιστά απόλυτο κώλυμα γνωστοποίησής τους.¹⁹ Το ίδιο ισχύει και για την αποκάλυψη εμπορικού μυστικού στο πλαίσιο της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο.²⁰
21. Ωστόσο, όταν γνωστοποιούνται εμπιστευτικές πληροφορίες, οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να προστατεύονται. Πράγματι, η προστασία του εμπορικού απορρήτου και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της ΕΕ.²¹
22. Όσον αφορά την ιδιωτική επιβολή, στην οδηγία για το εμπορικό απόρρητο ορίζεται η έννοια του εμπορικού απορρήτου κατά την ΕΕ. Στο άρθρο 2 σημείο 1) της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο ορίζονται ως εμπορικό απόρρητο οι πληροφορίες οι οποίες πληρούν όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
- i) είναι απόρρητες, υπό την έννοια ότι, είτε ως σύνολο είτε από την άποψη του ακριβούς περιεχομένου και της διάταξης των συνιστωσών τους, δεν είναι ευρέως γνωστές σε πρόσωπα ανήκοντα στους κύκλους που ασχολούνται συνήθως με αυτό το είδος πληροφοριών ούτε άμεσα προσβάσιμες στα πρόσωπα αυτά·
 - ii) έχουν εμπορική αξία απορρέουσα από τον απόρρητο χαρακτήρα τους· και
 - iii) το πρόσωπο που έχει αποκτήσει νομίμως τον έλεγχο επί των εν λόγω πληροφοριών έχει καταβάλει εύλογες προσπάθειες, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, για την προστασία του απόρρητου χαρακτήρα τους.
23. Κάθε εμπορικό απόρρητο, όπως ορίζεται ανωτέρω, πρέπει να θεωρείται, εξ ορισμού, εμπιστευτική πληροφορία. Ωστόσο, εμπιστευτικές μπορεί να θεωρούνται και άλλοι είδους πληροφορίες.
24. Τι συνιστά εμπιστευτική πληροφορία μπορεί να αξιολογείται κατά περίπτωση. Για παράδειγμα, ένας διάδικος σε διοικητική διαδικασία μπορεί να έχει εγείρει αξιώσεις εμπιστευτικότητας έναντι άλλων διαδίκων στη διοικητική διαδικασία αλλά να μην έχει εγείρει τις ίδιες αξιώσεις έναντι των διαδίκων που έχουν υποβάλει αίτημα κοινοποίησης ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου στο πλαίσιο αστικής διαδικασίας.

¹⁹ Απόφαση στην υπόθεση T-353/94, *Postbank*, EU:T:1996:119, σκέψεις 66 και 89· βλ. επίσης ως πηγή έμπνευσης την προπαρατεθείσα ανακοίνωση σχετικά με τη συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια, σκέψη 24· και την ανακοίνωση της Επιτροπής περί των κανόνων πρόσβασης στον φάκελο υπόθεσης της Επιτροπής δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, των άρθρων 53, 54 και 57 της συμφωνίας ΕΟΧ, και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 του Συμβουλίου, ΕΕ C 325 της 22.12.2005, σ. 7, όπως τροποποιήθηκε, ΕΕ C 144 της 23.4.2016, σ. 29 («ανακοίνωση σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο»), σημείο 24.

²⁰ Βλ. άρθρα 3 και 9 της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο.

²¹ Βλ. άρθρο 339 της ΣΛΕΕ. Βλ. επίσης απόφαση στην υπόθεση C-53/85, *Akzo Chemie* κατά *Επιτροπής*, EU:C:1986:256, σκέψη 28· απόφαση στην υπόθεση C-36/92 P, *SEP* κατά *Επιτροπής*, EU:C:1994:205, σκέψη 37, και απόφαση στην υπόθεση C-15/16, *Baumeister*, EU:C:2018:464, σκέψη 53. Η προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών απορρέει από το δικαίωμα κάθε προσώπου στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του που προβλέπεται στο άρθρο 7 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 391–407 (βλ. απόφαση στην υπόθεση C-450/06, *Varec SA* κατά *Βελγικού Δημοσίου*, EU:C:2008:91, σκέψεις 46–54).

Αυτό ισχύει και για τρίτους από τους οποίους η Επιτροπή ενδέχεται να έχει λάβει πληροφορίες κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας.

25. Επιπλέον, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να εξετάζουν εθνικούς κανόνες ή σχετική εθνική νομολογία όπου ορίζονται οι εμπιστευτικές πληροφορίες. Ως εκ τούτου, στην παρούσα ανακοίνωση δεν παρατίθεται ορισμός των εμπιστευτικών πληροφοριών για την ιδιωτική επιβολή του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ από τα εθνικά δικαστήρια. Ωστόσο, μπορεί να χρησιμοποιείται ως πηγή έμπνευσης η νομολογία των δικαστηρίων της ΕΕ,²² η οποία χαρακτηρίζει ως εμπιστευτικές πληροφορίες τα αποδεικτικά στοιχεία που πληρούν τις ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις:

- i) είναι γνωστές μόνο σε περιορισμένο αριθμό προσώπων·²³ και
- ii) η γνωστοποίησή τους μπορεί να προκαλέσει σοβαρή ζημία στο πρόσωπο που τις προσκόμισε ή σε τρίτους· αυτό συμβαίνει συνήθως στις περιπτώσεις που οι πληροφορίες έχουν εμπορική, οικονομική ή στρατηγική αξία. Υπό αυτή την έννοια, ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των πληροφοριών μπορεί να εξαρτάται από τα πρόσωπα στα οποία θα γνωστοποιηθούν (π.χ. εάν πρόκειται για ανταγωνιστή, πελάτη ή προμηθευτή).²⁴ Για την αξιολόγηση του ενδεχομένου πρόκλησης ζημίας είναι επίσης πρόσφορο να εξετάζεται πόσο πρόσφατες είναι οι πληροφορίες. Ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν υφιστάμενη ή μελλοντική εμπορική σχέση, εσωτερικά επιχειρηματικά σχέδια και άλλες μελλοντοστραφείς εμπορικές πληροφορίες μπορεί συχνά να χαρακτηρίζονται (τουλάχιστον εν μέρει) ως εμπιστευτικές. Ωστόσο, ακόμη και αυτές οι πληροφορίες ενδέχεται «να απολέσουν την εμπορική τους σπουδαιότητα λόγω παρέλευσης του χρόνου»·²⁵ και
- iii) τα συμφέροντα τα οποία ενδέχεται να θιγούν λόγω της γνωστοποίησης χρήζουν, αντικειμενικώς, προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, το συμφέρον ενός διαδίκου να προστατέψει τον εαυτό του ή τη φήμη του από το ενδεχόμενο να υποχρεωθεί στην καταβολή αποζημίωσης από εθνικό δικαστήριο λόγω της συμμετοχής του σε παράβαση του δικαίου ανταγωνισμού δεν αποτελεί συμφέρον που χρήζει προστασίας.²⁶

²² Απόφαση στην υπόθεση T-198/03, *Bank Austria* κατά *Επιτροπής*, EU:T:2006:136, σκέψη 71· απόφαση στην υπόθεση T-474/04, *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse* κατά *Επιτροπής*, EU:T:2007:306, σκέψη 65· απόφαση στην υπόθεση T-88/09, *Idromacchine* κατά *Επιτροπής*, EU:T:2011:641, σκέψη 45· απόφαση στην υπόθεση T-345/12, *Akzo Nobel κ.λπ.* κατά *Επιτροπής*, EU:T:2015:50, σκέψη 65· και απόφαση στην υπόθεση C-162/15 P, *Evonik Degussa* κατά *Επιτροπής*, EU:C:2017:205, σκέψη 107.

²³ Ωστόσο, οι πληροφορίες μπορεί να απολέσουν τον εμπιστευτικό τους χαρακτήρα μόλις καταστούν «διαθέσιμες σε κύκλους ειδικών ή να μπορούν να συναχθούν από δημοσίως διαθέσιμες πληροφορίες»· βλ. για παράδειγμα διάταξη στην υπόθεση T-134/94 κ.λπ., *NMH Stahlwerke* κατά *Επιτροπής*, EU:T:1996:85, σκέψη 40· διάταξη στην υπόθεση T-89/96, *British Steel* κατά *Επιτροπής*, EU:T:1997:77, σκέψη 29· διάταξη στην υπόθεση T-271/03, *Deutsche Telekom* κατά *Επιτροπής*, EU:T:2006:163, σκέψεις 64 και 65· διάταξη στην υπόθεση T-336/07, *Telefónica* κατά *Επιτροπής*, EU:T:2008:299, σκέψεις 39, 63 και 64· βλ. επίσης ανακοίνωση σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο, σημείο 23.

²⁴ Αυτό ισχύει επίσης όσον αφορά την προστασία τρίτων από τον κίνδυνο άσκησης αντιποίνων από ανταγωνιστή ή εμπορικό εταίρο ο οποίος μπορεί να ασκεί σημαντική εμπορική ή οικονομική πίεση πάνω τους. Βλ. για παράδειγμα απόφαση στην υπόθεση C-310/93, *BPB Industries* και *British Gypsum* κατά *Επιτροπής*, EU:C:1995:101, σκέψεις 26 και 27.

²⁵ Πληροφορίες οι οποίες ήταν εμπιστευτικές αλλά χρονολογούνται από πέντε και πλέον ετών πρέπει να θεωρούνται παρωχημένες εκτός εάν, κατ' εξαίρεση, ο διάδικος που επικαλείται τον χαρακτήρα αυτόν αποδείξει ότι εξακολουθούν να αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της εμπορικής θέσης του ή της εμπορικής θέσης τρίτου. Βλ. σχετικά απόφαση στην υπόθεση C-162/15 P, *Evonik Degussa* κατά *Επιτροπής*, EU:C:2017:205, σκέψη 64· και απόφαση στην υπόθεση C-15/16, *Baumeister*, EU:C:2018:464, σκέψη 54. βλ. επίσης ανακοίνωση σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο, σημείο 23.

²⁶ Βλ. προπαρατεθείσα υπόθεση *Bank Austria*, σκέψη 78, και προπαρατεθείσα υπόθεση *Evonik Degussa*, σκέψεις 107 έως 110 και 117. Βλ. επίσης απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση

Γ. Συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο της κοινοποίησης αποδεικτικών στοιχείων

26. Στο πλαίσιο αστικών διαδικασιών που αφορούν την εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να ζητούν από την Επιτροπή τη γνώμη της επί ζητημάτων που άπτονται της εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού της ΕΕ ή να τους διαβιβάσει πληροφορίες νομικού, οικονομικού ή δικονομικού χαρακτήρα που κατέχει, σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας του άρθρου 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.²⁷ Τα εθνικά δικαστήρια δύνανται, για παράδειγμα, να ζητούν έγγραφα από τον φάκελο της Επιτροπής εάν κανείς άλλος (τρίτος) δεν είναι σε θέση για εύλογους λόγους να τα προσκομίσει.²⁸ Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να υπενθυμιστεί ότι, όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή δεν διαβιβάζει έγγραφα που περιλαμβάνονται στον μαύρο κατάλογο ή, εάν δεν έχει περατώσει ακόμη τις διαδικασίες της, έγγραφα που περιλαμβάνονται στον γκρίζο κατάλογο (βλ. παράγραφο 18).²⁹
27. Επιπλέον, η συνδρομή της Επιτροπής στα εθνικά δικαστήρια δεν πρέπει να υπονομεύει τις εγγυήσεις που προβλέπονται για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα σύμφωνα με την αρχή του επαγγελματικού απορρήτου δυνάμει του άρθρου 339 ΣΛΕΕ και του άρθρου 28 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003.³⁰
28. Όταν η Επιτροπή θεωρεί ότι οι πληροφορίες που ζητά το εθνικό δικαστήριο περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες, προτού διαβιβάσει τις εν λόγω πληροφορίες ρωτά το εθνικό δικαστήριο κατά πόσον μπορεί να εγγυηθεί την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών και εξετάζει τα μέτρα που εφαρμόζει το εθνικό δικαστήριο για τον σκοπό αυτό. Το εθνικό δικαστήριο οφείλει να παράσχει στο πρόσωπο οι εμπιστευτικές πληροφορίες του οποίου υπόκεινται σε κοινολόγηση τις απαραίτητες εγγυήσεις για την προστασία αυτών των πληροφοριών.³¹
29. Εάν η Επιτροπή θεωρεί ότι το εθνικό δικαστήριο είναι σε θέση να διασφαλίσει επαρκώς τα δικαιώματα των φυσικών και νομικών προσώπων ως προς την προστασία της εμπιστευτικότητας, διαβιβάζει στο εθνικό δικαστήριο τις πληροφορίες που της έχουν ζητηθεί. Το εθνικό δικαστήριο δύναται εν συνεχεία να κοινολογήσει τις πληροφορίες στο πλαίσιο της ενώπιόν του διαδικασίας εφαρμόζοντας τα μέτρα για την προστασία της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που κοινοποιούνται στην

41723/06, *Gillberg* κατά *Σουηδίας*, σκέψη 67, σύμφωνα με την οποία δεν χωρεί επίκληση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ προκειμένου να προβληθεί προσβολή της φήμης προσώπου η οποία μπορούσε να προβλεφθεί ως συνέπεια δικών του ενεργειών, όπως, για παράδειγμα, της διάπραξης ενός ποινικού αδικήματος.

²⁷ Άρθρο 15 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003· ανακοίνωση σχετικά με τη συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια, παράγραφοι 21, 27 και 29· υπόθεση *Postbank*, σκέψη 65· βλ. επίσης υπόθεση *Zwartveld*, σκέψεις 21-22.

²⁸ Βλ. άρθρο 6 παράγραφος 10 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

²⁹ Βλ. άρθρο 16α παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης ΕΚ, ΕΕ L 123 της 27.4.2004, σ. 18. Βλ. επίσης σημείο 26 της ανακοίνωσης σχετικά με τη συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια όσον αφορά την άρνηση αποστολής πληροφοριών για υπερβάλλοντες λόγους που σχετίζονται με την ανάγκη διασφάλισης των συμφερόντων της Ένωσης ή προκειμένου να αποτραπεί οποιαδήποτε ανάμειξη στη λειτουργία και ανεξαρτησία της.

³⁰ Υπόθεση *Postbank*, σκέψη 90.

³¹ Ανακοίνωση σχετικά με τη συνεργασία με τα εθνικά δικαστήρια, σημείο 25. Βλ. επίσης παράγραφο 12 της γνώμης της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 2014, κατόπιν αιτήματος βάσει του άρθρου 15 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16 Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, στην υπόθεση *The Secretary of State for Health κ.ά. κατά Servier Laboratories Limited κ.ά.*, C(2014) 10264 final, η οποία διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/court/confidentiality_rings_final_opinion_en.pdf.

Επιτροπή και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν παρατηρήσεις που διατυπώνει επί του θέματος η Επιτροπή.

III. Μέτρα για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών

A. Εισαγωγή

30. Η παρούσα ανακοίνωση, ως πηγή έμπνευσης και μη δεσμευτικής καθοδήγησης, επιδιώκει να συνδράμει τα εθνικά δικαστήρια στην αξιολόγηση, στο πλαίσιο συγκεκριμένων αιτημάτων κοινοποίησης, των μέτρων που ενδεχομένως θα χρειαστεί να εφαρμοστούν πριν από την κοινοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών.
31. Για παράδειγμα, η οδηγία σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης κάνει μνεία σε ορισμένα μέτρα, όπως η δυνατότητα σύνταξης ευαίσθητων χωρίων σε έγγραφα, η διεξαγωγή συνεδριάσεων κεκλεισμένων των θυρών, ο περιορισμός των προσώπων που νομιμοποιούνται να ενημερωθούν για τα εκάστοτε αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και η προσφυγή σε πραγματογνώμονες, οι οποίοι αναλαμβάνουν να καταρτίσουν περίληψη των πληροφοριών σε συγκεντρωτική ή άλλης μορφής μη εμπιστευτική έκδοχή.³² Όπως είναι φυσικό, η επιλογή του εκάστοτε μέτρου που θα χρησιμοποιηθεί για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών όταν εκδίδεται διαταγή κοινοποίησης εξαρτάται από τους ειδικούς εθνικούς διαδικαστικούς κανόνες, όπως, μεταξύ άλλων, τον βαθμό στον οποίο προβλέπονται ορισμένα μέτρα.
32. Η επιλογή ενός ή περισσότερων αποτελεσματικών μέτρων για την προστασία της εμπιστευτικότητας στο πλαίσιο διαδικασιών κοινοποίησης θα προκύπτει από αξιολόγηση κάθε περίπτωσης χωριστά, και μπορεί να εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως, μεταξύ άλλων από τους εξής:
 - i) τη φύση και τον βαθμό της ευαισθησίας των πληροφοριών που υπόκεινται σε κοινοποίηση (π.χ. ονόματα/επωνυμίες πελατών, τιμές, διάρθρωση κόστους, περιθώρια κέρδους κ.λπ.) και το κατά πόσο, για τον σκοπό της άσκησης των δικαιωμάτων του διαδίκου που αιτείται την κοινοποίηση, μπορεί να δοθεί πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες σε συγκεντρωτική ή ανωνυμοποιημένη μορφή·
 - ii) το εύρος της κοινοποίησης που έχει ζητηθεί (δηλαδή την ποσότητα ή τον αριθμό των εγγράφων προς κοινοποίηση)·
 - iii) τον αριθμό των διαδίκων τα οποία αφορά η επίδικη διαφορά και η κοινοποίηση. Κάποια μέτρα για την προστασία της εμπιστευτικότητας μπορεί να είναι πιο αποτελεσματικά από άλλα, ανάλογα με το εάν οι αιτούντες και/οι κοινοποιούντες διάδικοι είναι περισσότεροι από ένας·
 - iv) τη σχέση μεταξύ των διαδίκων (για παράδειγμα, εάν ο κοινοποιών διάδικος είναι άμεσος ανταγωνιστής του διαδίκου που αιτείται την κοινοποίηση,³³ εάν οι διάδικοι συνδέονται με σχέση προμήθειας κ.λπ.)·
 - v) το κατά πόσον οι ιδιοκτήτες των πληροφοριών που υπόκεινται σε κοινοποίηση, διάδικοι στην επίδικη διαφορά ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, είναι τρίτοι.³⁴

³² Βλ. αιτιολογική σκέψη 18 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

³³ Για παράδειγμα, εάν οι διάδικοι είναι άμεσοι ανταγωνιστές, το μέτρο που θα επιλεγεί πρέπει να διασφαλίζει ότι ο τρόπος κοινοποίησης των πληροφοριών δεν θα δίνει τη δυνατότητα στους διαδίκους να προβαίνουν σε αθέμιτη σύμπραξη, ούτε θα παρέχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον διάδικο που αιτείται την κοινοποίηση.

³⁴ Ο κοινοποιών διάδικος δεν είναι κατ' ανάγκη ο ιδιοκτήτης των πληροφοριών. Για παράδειγμα, ένας διάδικος μπορεί να είχε πρόσβαση σε πληροφορίες που παρείχαν τρίτοι στη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ενώπιον

Τα δικαιώματα τρίτων στην προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών τους στο πλαίσιο αστικής διαδικασίας πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη.³⁵ Ο κοινοποιών διάδικος μπορεί να έχει στην κατοχή του έγγραφα τρίτων το περιεχόμενο των οποίων μπορεί να είναι εμπιστευτικού χαρακτήρα έναντι του αιτούντος ή άλλων διαδίκων.³⁶

- vi) τον κύκλο των προσώπων στα οποία επιτρέπεται πρόσβαση στις πληροφορίες (δηλαδή, εάν θα πρέπει να γίνει κοινοποίηση μόνο σε εξωτερικούς νόμιμους αντιπροσώπους ή εάν θα παραχωρηθεί πρόσβαση στις πληροφορίες και στον αιτούντα διάδικο (εκπρόσωποι εταιρείας)·
- vii) τον κίνδυνο ακούσιας κοινοποίησης·
- viii) το κατά πόσο το δικαστήριο είναι ικανό να προστατέψει τις εμπιστευτικές πληροφορίες καθ' όλη τη διάρκεια της αστικής διαδικασίας, αλλά και μετά την περάτωσή της: τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να αποφανθούν ότι για την αποτελεσματική προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών δεν επαρκεί ένα μόνο μέτρο και ότι ενδεχομένως θα χρειαστεί να ληφθούν και άλλα μέτρα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας· και
- ix) άλλους περιορισμούς και διοικητικές επιβαρύνσεις που σχετίζονται με την κοινοποίηση, όπως αυξημένο κόστος ή πρόσθετες διοικητικές διεργασίες για το εθνικό δικαστικό σύστημα, δαπάνες για τους κοινοποιούντες διαδίκους, ενδεχόμενη καθυστέρηση της διαδικασίας κ.λπ.

33. Τέλος, η επιλογή του/των πλέον αποτελεσματικού/-ών μέτρου/-ων μπορεί να εξαρτάται από την ύπαρξη και τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων για παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης με μέτρα που διατάσσονται από δικαστήρια για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών. Τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να είναι σε θέση να επιβάλλουν αρκούντως αποτρεπτικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με υποχρεώσεις που επιβάλλονται για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών, ιδίως προκειμένου να αποτραπεί η χρήση εμπιστευτικών εγγράφων από τους διαδίκους και εκτός της διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας κοινοποιήθηκαν.³⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης, τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να είναι σε θέση να επιβάλλουν κυρώσεις σε βάρος διαδίκων, τρίτων ή των νόμιμων αντιπροσώπων τους.³⁸

της Επιτροπής ή εθνικής αρχής ανταγωνισμού. Το γεγονός ότι είχε πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες δεν καθιστά τον εν λόγω διάδικο ιδιοκτήτη των πληροφοριών.

³⁵ Βλ. ειδικότερα άρθρο 5 παράγραφος 7 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης («Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι εκείνοι από τους οποίους ζητείται η κοινοποίηση έχουν τη δυνατότητα να κληθούν σε ακρόαση προτού το εθνικό δικαστήριο διατάξει την κοινοποίηση [...]»).

³⁶ Για παράδειγμα, όσον αφορά μη εμπιστευτικές εκδοχές εγγράφων στο πλαίσιο διαδικασίας συλλογής δεδομένων που οργανώθηκε ειδικά για σκοπούς πρόσβασης στον φάκελο, βλ. γνώμη της Επιτροπής, της 29ας Οκτωβρίου 2015, κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, στην υπόθεση *Sainsbury's Supermarkets Ltd κατά Mastercard Incorporated κ.ά.*, C(2015) 7682 final, όπου, στο σημείο 23, η Επιτροπή αναφέρει ότι, αφενός, στο συγκεκριμένο στάδιο, δεν κρίθηκε αναγκαίο να λάβει θέση επί της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών έναντι άλλων διαδίκων, αφετέρου, ωστόσο, τρίτοι που παρείχαν τις πληροφορίες ενδέχεται να εναντιωθούν στην κοινολόγηση των πληροφοριών στον ενάγοντα. Η γνώμη κατέληγε στο συμπέρασμα ότι το γεγονός ότι η Mastercard κρίνει επαρκή συγκεκριμένα μέτρα που ελήφθησαν, όπως αυτό του εμπιστευτικού κύκλου, δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι τα κρίνουν επαρκή και οι τρίτοι που υπέβαλαν τις πληροφορίες. Η γνώμη διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/court/sainsbury_opinion_en.pdf.

³⁷ Βλ. π.χ. άρθρο 16 της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο που προβλέπει τη δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε κάθε πρόσωπο που δεν συμμορφώνεται ή αρνείται να συμμορφωθεί με μέτρα που διατάσσονται για την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των εμπορικών απορρητών κατά τις δικαστικές διαδικασίες.

³⁸ Βλ. άρθρο 8 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης. Βλ. επίσης αιτιολογική σκέψη 33 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης. Η προσφυγή σε κυρώσεις είναι επιβεβλημένη λαμβανομένου υπόψη ότι στην πλειονότητα των

34. Η ακριβής φύση και το πεδίο εφαρμογής των κυρώσεων εξαρτώνται από τους εθνικούς κανόνες. Σύμφωνα με την οδηγία για τις αγωγές αποζημίωσης, οι κυρώσεις για παράλειψη συμμόρφωσης με δικαστική διαταγή κοινοποίησης, καταστροφή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων, παράλειψη ή άρνηση συμμόρφωσης με τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται με διαταγή εθνικού δικαστηρίου για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών, και παράβαση των προβλεπόμενων περιορισμών κατά τη χρήση αποδεικτικών στοιχείων περιλαμβάνουν τη δυνατότητα συναγωγής επιβαρυντικών για τον εκάστοτε διάδικο συμπερασμάτων, όπως, για παράδειγμα, το τεκμήριο ότι ένα κρίσιμο ζήτημα έχει αποδειχθεί ή την ολική ή μερική απόρριψη αξιώσεων και ενστάσεων και τη δυνατότητα καταδίκης σε καταβολή των εξόδων.³⁹ Οι εξωτερικοί νομικοί σύμβουλοι ή πραγματογνώμονες ενδέχεται να υπόκεινται και αυτοί σε διοικητικές κυρώσεις από τις επαγγελματικές ενώσεις τους (π.χ. αναστολή, πρόστιμα κ.λπ.).
35. Εν κατακλείδι, η επιλογή ενός μέτρου κοινοποίησης ενδέχεται να προϋποθέτει ευρεία αξιολόγηση πολλών παραγόντων. Για να υποβοηθηθούν τα εθνικά δικαστήρια στην αξιολόγηση αυτή και με βάση, επίσης, την πείρα της Επιτροπής σε διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες, στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται τα συνηθέστερα μέτρα τα οποία —εφόσον προβλέπονται βάσει των διαδικαστικών κανόνων των κρατών μελών— είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται για την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών, και παρατίθενται σχετικές παρατηρήσεις όσον αφορά την αποτελεσματικότητά τους.

B. Εμπιστευτικοί κύκλοι

36. Εμπιστευτικός κύκλος (confidentiality ring) είναι ένα μέτρο κοινοποίησης στο πλαίσιο του οποίου συγκεκριμένες κατηγορίες πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων εμπιστευτικών πληροφοριών, διατίθενται από τον κοινοποιούντα διάδικο μόνο σε καθορισμένες κατηγορίες προσώπων.⁴⁰

B.1. Οι εμπιστευτικοί κύκλοι ως αποτελεσματικό μέσο για την προστασία της εμπιστευτικότητας

37. Οι εμπιστευτικοί κύκλοι μπορούν να αποτελέσουν για τα εθνικά δικαστήρια αποτελεσματικό μέτρο για την προστασία της εμπιστευτικότητας σε πολλές και διάφορες περιπτώσεις.
38. Πρώτον, οι εμπιστευτικοί κύκλοι μπορεί να είναι αποτελεσματικοί για τη διασφάλιση της κοινοποίησης ποσοτικών δεδομένων ή πολύ ευαίσθητων πληροφοριών εμπορικού και/ή στρατηγικού χαρακτήρα οι οποίες, καίτοι σημαντικές για την αξίωση του

περιπτώσεων τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να μην είναι σε θέση να επιτηρούν σε πραγματικό χρόνο τη συμμόρφωση των διαδίκων με τους κανόνες της διαταγής κοινοποίησης, ιδίως στην περίπτωση κύκλου εμπιστευτικότητας.

³⁹ Άρθρο 8 παράγραφος 2 της οδηγίας για τις αγωγές αποζημίωσης.

⁴⁰ Το συγκεκριμένο μέτρο αναφέρεται και ως εμπιστευτικός όμιλος (confidentiality club), ανάλογα με την περιοχή δικαιοδοσίας. Το συγκεκριμένο είδος μέτρου είναι δυνατό να χρησιμοποιείται επίσης σε διοικητικές διαδικασίες. Για τις διαδικασίες της Επιτροπής βλ. παραγράφους 96 και 97 της ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές για τη διεξαγωγή των διαδικασιών που αφορούν τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ, ΕΕ C 308 της 20.10.2011, σ. 6–32, και παράγραφο 9 του εγγράφου με τίτλο «Best Practices on the disclosure of information in data rooms in proceedings under Articles 101 and 102 TFEU and under the EU Merger Regulation» (Βέλτιστες πρακτικές για την κοινοποίηση πληροφοριών σε αίθουσες δεδομένων στο πλαίσιο διαδικασιών βάσει των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ και βάσει του κανονισμού της ΕΕ για τις συγκεντρώσεις), διατίθεται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf. Για καθοδήγηση σχετικά με τη χρήση των εμπιστευτικών κύκλων σε διαδικασίες της Επιτροπής, βλ. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

διαδίκου, είτε είναι πολύ δύσκολο να συνοψιστούν με ουσιαστικό τρόπο⁴¹ είτε δεν είναι δυνατό να κοινοποιηθούν χωρίς τον κίνδυνο να αναδιατυπωθούν σε υπερβολικό βαθμό,⁴² ήτοι χωρίς να απολέσουν αποδεικτική αξία. Με την κοινοποίηση εγγράφων εντός του εμπιστευτικού κύκλου, σημαντικές εμπιστευτικές πληροφορίες κοινοποιούνται με αποτελεσματικό τρόπο, ενώ η δυνητική ζημία που προκαλεί η κοινοποίηση ελέγχεται ή ελαχιστοποιείται με τον περιορισμό της πρόσβασης στις πληροφορίες ανάλογα με τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης (π.χ. το είδος και τη φύση των εγγράφων, τη σχέση μεταξύ των διαδίκων, τη σύνθεση του κύκλου, τα έγγραφα τρίτων κ.λπ.). Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι εμπιστευτικοί κύκλοι συμβάλλουν στην εύρεση της χρυσής τομής μεταξύ της ανάγκης για κοινοποίηση και της υποχρέωσης για προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών.⁴³

39. Δεύτερον, οι εμπιστευτικοί κύκλοι μπορεί να καθιστούν δυνατή τη βελτίωση της οικονομίας και της αποδοτικότητας σε επίπεδο διαδικασιών, ιδίως όταν τα έγγραφα είναι ογκώδη ή ο αριθμός τους μεγάλος και οι διάδικοι καταλήγουν σε συμφωνία επί ενός βασικού καταλόγου εγγράφων που θεωρούνται σημαντικά για τους σκοπούς της αξίωσης. Έτσι, αφενός, οι κοινοποιούντες διάδικοι δεν χρειάζεται να εμπλέκονται σε αντιπαραθέσεις για τον εμπιστευτικό χαρακτήρα συγκεκριμένων πληροφοριών και, αφετέρου, το δικαστήριο δεν χρειάζεται να εξετάζει τις διαφορές αυτές, με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι αβεβαιότητες και οι καθυστερήσεις που μπορούν να προκαλέσουν οι διαπραγματεύσεις επί θεμάτων εμπιστευτικότητας. Επιπλέον, ο κοινοποιών διάδικος δεν χρειάζεται να συντάσσει μη εμπιστευτικές εκδοχές των εγγράφων τα οποία καθίστανται προσβάσιμα εντός του κύκλου (εξαιρουμένων των περιπτώσεων, με πιο περιορισμένο τρόπο, όπου οι εμπιστευτικοί κύκλοι χρησιμοποιούνται ως μέτρο «φίλτραρίσματος»).
40. Τρίτον, για τα εθνικά δικαστήρια, οι εμπιστευτικοί κύκλοι μπορούν να αποτελέσουν αποτελεσματικό μέτρο από την άποψη του οικονομικού κόστους της κοινοποίησης, και ιδίως όσον αφορά τις οικονομικές επιπτώσεις της επιβολής ορισμένων μέτρων κοινοποίησης στους διαδίκους. Αυτό συμβαίνει ιδίως στην περίπτωση που οι διάδικοι διαθέτουν άνισα οικονομικά μέσα και η διαφοροποίηση ως προς τους οικονομικούς πόρους επηρεάζει τη δυνατότητά τους να ασκούν πλήρως τα δικαιώματά τους. Για παράδειγμα, εάν οι διάδικοι εμπλακούν σε αντιπαραθέσεις επί του κατά πόσο

⁴¹ Βλ. για παράδειγμα την έκθεση του ΟΟΣΑ της 5ης Οκτωβρίου 2011 με τίτλο «Procedural fairness: transparency issues in civil and administrative enforcement proceedings» (Δίκαιος χαρακτήρας των διαδικασιών: ζητήματα διαφάνειας σε αστικές και διοικητικές διαδικασίες επιβολής), σ. 12· βλ. επίσης «Scoping note on Transparency and Procedural Fairness as a long-term theme for 2019-2020» (Διερευνητικές σημειώσεις σχετικά με τη διαφάνεια και τον δίκαιο χαρακτήρα των διαδικασιών ως θέμα μακράς πνοής για την περίοδο 2019-2020), 6-8 Ιουνίου 2018, OECD Conference Centre, σ. 4.

⁴² Για παράδειγμα, όσον αφορά δεδομένα που συνέλεξαν εξωτερικοί ανάδοχοι από συμμετέχοντες σε έρευνα της Επιτροπής, στην παράγραφο 21 της γνώμης που εξέδωσε σχετικά με την υπόθεση *Sainsbury's* κατά *Mastercard*, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι πληροφορίες δεν ήταν δυνατό να ανωνυμοποιηθούν κατά τρόπο ώστε να γίνεται πλήρως σεβαστό το έννομο συμφέρον των παρόχων των δεδομένων στην προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών τους.

⁴³ Βλ. σχετικά την κοινοποίηση εντός εμπιστευτικού κύκλου που διέταξε το Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση T-296/11, *Cementos Portland Valderrivas, SA* κατά *Επιτροπής*, σκέψη 24: «[...] προκειμένου να συμβιβαστούν, αφενός, η αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης και, αφετέρου, οι ιδιαιτερότητες της προκαταρκτικής εξέτασης, η οποία αποτελεί στάδιο της σχετικής διαδικασίας κατά το οποίο η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν έχει δικαίωμα να λάβει γνώση των ουσιαστών στοιχείων στα οποία έχει στηριχθεί η Επιτροπή ούτε δικαίωμα προσβάσεως στον οικείο φάκελο, αποφασίστηκε, με τη διάταξη της 14 Μαΐου 2013, ότι δυνατότητα μελέτης των πληροφοριών που παρέσχε η Επιτροπή θα είχαν μόνον οι δικηγόροι της προσφεύγουσας υπό την προϋπόθεση να υπογράψουν δήλωση εμπιστευτικότητας.»

⁴⁴ Εν προκειμένω, είναι δυνατό να επιτραπεί στον εξωτερικό νομικό σύμβουλο του αιτούντος διαδίκου να εξετάσει εντός εμπιστευτικού κύκλου όλες τις ζητούμενες πληροφορίες προκειμένου να σταχυολογήσει τις πληροφορίες οι οποίες εντέλει θα ζητηθεί να κοινοποιηθούν στον αιτούντα διάδικο. Για τα συγκεκριμένα έγγραφα συντάσσεται μη εμπιστευτική εκδοχή, η οποία κοινοποιείται στον αιτούντα διάδικο. Στις περιπτώσεις αυτές, ο εμπιστευτικός κύκλος χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με αναδιατυπώσεις των εγγράφων.

απαιτείται περαιτέρω πρόσβαση σε εμπιστευτικές πληροφορίες, τα δικαστικά έξοδα για αμφοτέρους τους διαδίκους μπορεί να αυξηθούν σημαντικά. Σε αυτή την περίπτωση, η επιλογή του μέτρου του εμπιστευτικού κύκλου μπορεί να συμβάλλει στον περιορισμό του κόστους της κοινοποίησης, ιδίως στις περιπτώσεις που οι διάδικοι καταλήγουν σε συμφωνία επί ενός βασικού καταλόγου εγγράφων που θεωρούνται σημαντικά για τους σκοπούς της αξίωσης.

41. Τέταρτον, οι εμπιστευτικοί κύκλοι δεν προϋποθέτουν κατ' ανάγκη την επίδοση των πληροφοριών με φυσικά μέσα ή τη φυσική παρουσία των μελών του κύκλου σε συγκεκριμένη τοποθεσία. Συχνά, η διαβίβαση και η προσπέλαση των πληροφοριών γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα. Η ηλεκτρονική κοινοποίηση, όποτε είναι εφικτή, έχει διάφορα οφέλη. Με την ηλεκτρονική κοινοποίηση, τόσο τα εθνικά δικαστήρια όσο και οι διάδικοι αποφεύγουν τις επιβαρύνσεις που συνεπάγεται η δέσμευση αιθουσών για αρκετές ημέρες ειδικά για τον σκοπό της κοινοποίησης, ή η ανάγκη μετακίνησης σε διαφορετικές τοποθεσίες, ή η εγκατάσταση εξοπλισμού ΤΠ στις τοποθεσίες αυτές κ.λπ.
42. Τέλος, οι εμπιστευτικοί κύκλοι μπορεί να αποτελούν αποτελεσματικό μέτρο για την αποφυγή του κινδύνου ακούσιων λαθών (είτε ανθρώπινων είτε τεχνικών) που μπορεί να γίνουν κατά τη διαδικασία αναδιατύπωσης εμπιστευτικών πληροφοριών που περιέχουν τα έγγραφα.

B.2. Οργάνωση του εμπιστευτικού κύκλου

43. Εάν το εθνικό δικαστήριο κρίνει ότι ο εμπιστευτικός κύκλος αποτελεί αποτελεσματικό μέτρο κοινοποίησης σε μια δεδομένη υπόθεση, είναι ενδεχομένως αναγκαίο να αποφανθεί επί σειράς στοιχείων που ορίζονται στη δικαστική διαταγή, ακόμη κι αν ορισμένες πτυχές έχουν ήδη ρυθμιστεί βάσει γενικών δικαστικών οδηγιών ή άλλων διαδικαστικών κανόνων.⁴⁵ Τα πιο σημαντικά από αυτά τα στοιχεία παρατίθενται στη συνέχεια.

α. Προσδιορισμός των πληροφοριών που θα είναι προσβάσιμες εντός του κύκλου

44. Το εθνικό δικαστήριο θα χρειαστεί να προσδιορίσει τα συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία ή κατηγορίες πληροφοριών (π.χ. κατάλογος εγγράφων) που θα συμπεριληφθούν στον εμπιστευτικό κύκλο.
45. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο παρεπόμενων αγωγών αποζημίωσης, οι πληροφορίες προς κοινοποίηση εντός του εμπιστευτικού κύκλου είναι δυνατό να περιλαμβάνουν την εμπιστευτική εκδοχή της απόφασης της Επιτροπής ή της αρμόδιας εθνικής αρχής ανταγωνισμού, πληροφορίες που κατάρτισε και υπέβαλε σε αυτές ο κοινοποιών διάδικος κατά τη διοικητική διαδικασία και πληροφορίες που έλαβε ο κοινοπιών διάδικος κατά τη διαδικασία πρόσβασης στον φάκελο ή άλλες σχετικές με την αγωγή πληροφορίες από διαδίκους και τρίτους που δεν μετείχαν στη διοικητική διαδικασία.
46. Στο πλαίσιο αυτό, όπως προαναφέρθηκε, η απόφαση του δικαστηρίου διευκολύνεται εάν οι διάδικοι καταλήξουν σε συμφωνία επί ενός βασικού καταλόγου εγγράφων που θεωρούνται σημαντικά για τους σκοπούς της διαδικασίας. Ωστόσο, δεν είναι πάντοτε δυνατό οι διάδικοι να καταλήγουν σε συμφωνία επί της συγκεκριμένης μορφής

⁴⁵ Για παραδείγματα μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, βλ. τις διατάξεις για τη ρύθμιση πρακτικών ζητημάτων σχετικών με την εκτέλεση του κανονισμού διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, και, ειδικότερα, τις σελίδες 34-37 που αφορούν την εμπιστευτική μεταχείριση, ΕΕ 2015 L 152, σ. 1, διορθωτικό, ΕΕ 2016 L 196, σ. 56, και τις τροποποιήσεις που θεσπίστηκαν στις 13 Ιουλίου 2016, ΕΕ 2016 L 217, σ. 8.

κοινοποίησης, δεδομένου ότι η ύπαρξη άλλων συμφερόντων, όπως για παράδειγμα συμφερόντων τρίτων, είναι δυνατό να καθιστά επιβεβλημένη την παρέμβαση του εθνικού δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, είναι ενδεχομένως αναγκαίο να καθορίζει το δικαστήριο τους κανόνες κοινοποίησης ακόμη κι αν οι διάδικοι είναι σύμφωνοι με τη διαδικασία.

β. Σύνθεση του κύκλου

47. Κατόπιν ακρόασης των διαδίκων, το δικαστήριο δύναται να ορίζει με διάταξή του τα μέλη του εμπιστευτικού κύκλου, καθώς και τα δικαιώματα πρόσβασης των μελών.⁴⁶
48. Τα μέλη του εμπιστευτικού κύκλου είναι πιθανότατα τα πρόσωπα που θα έχουν το δικαίωμα να εξετάζουν τα έγγραφα εντός του εμπιστευτικού κύκλου. Η απόφαση σχετικά με τη σύνθεση του κύκλου λαμβάνεται κατά περίπτωση και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το είδος και τη φύση των πληροφοριών που αφορά το αίτημα κοινοποίησης.
49. Μέλη του εμπιστευτικού κύκλου είναι δυνατό να είναι εξωτερικοί σύμβουλοι των διαδίκων (π.χ. εξωτερικοί νομικοί σύμβουλοι ή άλλοι σύμβουλοι) ή εσωτερικοί νόμιμοι αντιπρόσωποι και/ή άλλοι εκπρόσωποι των εταιρειών.
50. Μετά τη λήψη απόφασης επί της σύνθεσης του εμπιστευτικού κύκλου, το δικαστήριο είναι ενδεχομένως αναγκαίο να προσδιορίζει κάθε μέλος παραθέτοντας το όνομα, την ιδιότητα ή τη θέση του, καθώς και τη σχέση του με τους διαδίκους.⁴⁷ Το δικαστήριο δύναται επίσης να προσδιορίζει τους υπαλλήλους του δικαστηρίου που θα παρίστανται ή που μπορούν να έχουν πρόσβαση στον κύκλο μαζί με τους διαδίκους ή σε οποιαδήποτε άλλη στιγμή εφόσον πρόκειται για εμπιστευτικούς κύκλους με φυσική υπόσταση.

Εξωτερικοί σύμβουλοι

51. Ανάλογα με τη σχέση μεταξύ του αιτούντος και του κοινοποιούντος διαδίκου, η πρόσβαση στον κύκλο είναι ενδεχομένως αναγκαίο να περιορίζεται μόνο σε εξωτερικούς συμβούλους. Στους εξωτερικούς συμβούλους δεν περιλαμβάνονται μόνο οι νομικοί σύμβουλοι αλλά και άλλοι σύμβουλοι ή πραγματογνώμονες όπως, π.χ. λογιστές, οικονομολόγοι, χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι ή ελεγκτές, ανάλογα με τις ανάγκες της επίδικης υπόθεσης.
52. Ο περιορισμός της πρόσβασης μόνο σε εξωτερικούς νομικούς συμβούλους ενδέχεται να είναι αναγκαίος επειδή ένας εσωτερικός νομικός σύμβουλος μπορεί να επιτελεί και διάφορους άλλους ρόλους εντός της εταιρείας. Συχνά, ο εσωτερικός νομικός σύμβουλος μετέχει, άμεσα ή έμμεσα, στη διαδικασία λήψης στρατηγικών αποφάσεων της εταιρείας. Ο κίνδυνος οι πληροφορίες στις οποίες αποκτά πρόσβαση ο εσωτερικός νομικός σύμβουλος εντός του εμπιστευτικού κύκλου να επηρεάσουν αργότερα τις συμβουλές του προς τα διευθυντικά στελέχη της εταιρείας στο πλαίσιο της λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων ενδέχεται να είναι υπερβολικά υψηλός για να του επιτραπεί η πρόσβαση σε συγκεκριμένα εμπιστευτικά δεδομένα υπό ορισμένες συνθήκες (για παράδειγμα, όταν οι διάδικοι στην αστική διαδικασία είναι ανταγωνιστές ή εν δυνάμει ανταγωνιστές και η πρόσβαση σε πληροφορίες εμπορικά ευαίσθητου ή στρατηγικού χαρακτήρα μπορεί να τους δώσει αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, όταν οι διάδικοι συνδέονται με σχέση προμήθειας, ή

⁴⁶ Στην απόφαση σχετικά με τη σύνθεση του κύκλου είναι δυνατό να καθορίζεται επίσης ο μέγιστος αριθμός μελών ανά διάδικο.

⁴⁷ Βλ. γνώμη της Επιτροπής στην προπαρατεθείσα υπόθεση *Servier*.

όταν στις πληροφορίες προς κοινοποίηση περιλαμβάνονται συμβάσεις που εξακολουθούν να ισχύουν και, ως εκ τούτου, περιέχουν επίκαιρες εμπιστευτικές πληροφορίες).

53. Οι εξωτερικοί νομικοί σύμβουλοι κατά κανόνα δεν μετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων των εταιρειών που εκπροσωπούν και, στο πλαίσιο των έννομων τάξεων μιας σειράς κρατών μελών, έχουν δυνατότητα να εξετάζουν εμπορικά απόρρητα, στρατηγικά σχέδια ή άλλα ευαίσθητα δεδομένα. Ωστόσο, δεδομένου ότι ο περιορισμός της πρόσβασης μόνο σε εξωτερικούς νομικούς συμβούλους ενδέχεται ως ένα βαθμό να περιορίζει την άσκηση του δικαιώματος των διαδίκων στην πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία, τα δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να εξετάζουν με προσοχή το είδος των εγγράφων που αφορά η κοινοποίηση, και να περιορίζουν την πρόσβαση μόνο σε εξωτερικούς νομικούς συμβούλους αποκλειστικά και μόνο όταν κρίνεται αναγκαίο και προβλέπεται βάσει των ενωσιακών (βλ. τους κανόνες της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο στην παράγραφο 55 κατωτέρω) και των εθνικών διαδικαστικών κανόνων.

Εσωτερικοί νομικοί σύμβουλοι και/ή άλλοι εκπρόσωποι εταιρειών

54. Σε ορισμένες περιπτώσεις το εθνικό δικαστήριο είναι δυνατό να κρίνει σκόπιμη την πρόσβαση εσωτερικών νομικών συμβούλων και/ή εκπροσώπων των εταιρειών (π.χ. διευθυντικών στελεχών ή άλλων μελών του προσωπικού⁴⁸) σε εμπιστευτικούς κύκλους. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν οι υπό εξέταση εμπιστευτικές πληροφορίες (εν όλω ή εν μέρει) δεν θεωρούνται ιδιαίτερα εμπορικά ευαίσθητες, ή όταν από την κοινοποίησή τους σε εργαζόμενους των εταιρειών δεν είναι πιθανό να προκληθεί ζημία λόγω, για παράδειγμα, της σχέσης μεταξύ των διαδίκων.
55. Πρόσβαση στον κύκλο από εσωτερικούς νομικούς συμβούλους και/ή άλλους εκπρόσωπους εταιρειών είναι δυνατό να παραχωρηθεί επίσης κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος εξωτερικών νόμιμων αντιπροσώπων.⁴⁹ Αυτά τα αιτήματα υποβάλλονται όταν ο εξωτερικός νομικός σύμβουλος θεωρεί ότι δεν είναι δυνατή η ορθή προετοιμασία της υπόθεσης του πελάτη του εάν δεν κοινοποιηθούν στον πελάτη πληροφορίες που περιέχονται σε ορισμένα έγγραφα (ή τμήματα αυτών). Αυτό συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν ο εξωτερικός νομικός σύμβουλος δεν είναι σε θέση να κρίνει την ακρίβεια ή τη συνάφεια των πληροφοριών με την αξίωση του πελάτη, ή όταν οι πληροφορίες είναι ιδιαίτερα τεχνικού χαρακτήρα ή πολύ ειδικές για κάποιο προϊόν/υπηρεσία, και για την αξιολόγηση της συνάφειάς τους απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις στον συγκεκριμένο τομέα ή κλάδο. Ειδικότερα, σε αγωγές που αφορούν την παράνομη απόκτηση, χρήση ή αποκάλυψη εμπορικών απορρήτων, το άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο προβλέπει ότι ο περιορισμένος κύκλος των προσώπων που έχουν δικαίωμα πρόσβασης στα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να περιλαμβάνει ένα τουλάχιστον φυσικό πρόσωπο για κάθε διάδικο.⁵⁰
56. Επιπλέον, στις έννομες τάξεις ορισμένων κρατών μελών είναι δυνατό σε ορισμένες περιπτώσεις να ζητείται η συγκατάθεση του δικαστηρίου προκειμένου να κοινολογηθούν συγκεκριμένες πληροφορίες στον εσωτερικό νομικό σύμβουλο ή σε

⁴⁸ Π.χ. πρόσωπα που απασχολεί ο αιτών διάδικος με συμβάσεις εργασίας ή άλλης μορφής συμφωνίες παροχής υπηρεσιών ή συμβατικές συμφωνίες.

⁴⁹ Βλ. ως πηγή έμπνευσης, ανακοίνωση σχετικά με την πρόσβαση στον φάκελο, σημείο 47.

⁵⁰ Η εν λόγω απαίτηση περιορίζεται στα εμπορικά απόρρητα και δεν εφαρμόζεται κατ' επέκταση σε άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες.

εκπροσώπους μιας εταιρείας χωρίς να επιτραπεί στα εν λόγω πρόσωπα να γίνουν μέλη του κύκλου.

57. Η πρόσβαση από εσωτερικούς νομικούς συμβούλους και/ή εκπροσώπους εταιρειών αξιολογείται κατά περίπτωση και μπορεί να εξαρτάται από το πόσο σχετικά είναι τα πρόσωπα που προτείνουν οι διάδικοι με την επιχειρηματική δραστηριότητα ή τον τομέα δραστηριότητας που αφορά το αίτημα, ή από άλλα πραγματικά στοιχεία.
58. Συνεπώς, ανάλογα με τους εκάστοτε εθνικούς κανόνες και τα εκάστοτε πραγματικά περιστατικά, οι εμπιστευτικοί κύκλοι είναι δυνατό να απαρτίζονται είτε αποκλειστικά από εξωτερικούς νομικούς συμβούλους είτε από συνδυασμό εξωτερικών νομικών συμβούλων, άλλων εξωτερικών πραγματογνωμόνων (π.χ. οικονομολόγων, λογιστών, ελεγκτών κ.λπ.), εσωτερικών νομικών συμβούλων και/ή εκπροσώπων εταιρειών.

Δικαιώματα πρόσβασης

59. Όταν ο εμπιστευτικός κύκλος απαρτίζεται από εξωτερικούς νομικούς συμβούλους και εσωτερικούς νομικούς συμβούλους και/ή εκπροσώπους εταιρειών, είναι δυνατό είτε όλοι οι διάδικοι να έχουν πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών που κοινοποιούνται εντός του κύκλου είτε να παραχωρηθούν διαφορετικά δικαιώματα πρόσβασης.
60. Υπάρχει το ενδεχόμενο οι εμπιστευτικοί κύκλοι να περιλαμβάνουν δύο επίπεδα πρόσβασης: ένα επίπεδο εσωτερικού κύκλου απαρτιζόμενο από εξωτερικούς νομικούς συμβούλους, οι οποίοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης στις πιο ευαίσθητες πληροφορίες, και ένα επίπεδο εξωτερικού κύκλου απαρτιζόμενο από εσωτερικούς νομικούς συμβούλους και/ή εκπροσώπους των εταιρειών, οι οποίοι έχουν δικαίωμα πρόσβασης στις υπόλοιπες εμπιστευτικές πληροφορίες.
61. Κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος του κοινοποιούντος διαδίκου, το δικαστήριο δύναται —ανάλογα με τις εθνικές διαδικασίες— να επιβάλλει επίσης ειδικούς περιορισμούς σε σχέση με την πρόσβαση ορισμένων μελών του κύκλου σε συγκεκριμένα έγγραφα.
62. Σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόσβαση σε εμπιστευτικούς κύκλους είναι δυνατό να έχει και διοικητικό και/ή υποστηρικτικό προσωπικό (όπως για παράδειγμα εξωτερικοί πάροχοι υποστήριξης του συστήματος eDisclosure ή διεξαγωγής της ένδικης διαδικασίας στους οποίους ανατίθεται η παροχή ηλεκτρονικών τεχνικών υπηρεσιών) υπό την επίβλεψη των υπόλοιπων προσδιορισθέντων προσώπων που μετέχουν στον κύκλο και υπό τις ίδιες υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας.

γ. Έγγραφες δεσμεύσεις των μελών του κύκλου

63. Τα μέλη του εμπιστευτικού κύκλου είναι δυνατό να κληθούν να καταθέσουν στο δικαστήριο έγγραφες δεσμεύσεις σχετικά με την εμπιστευτική μεταχείριση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στον εμπιστευτικό κύκλο.
64. Οι δεσμεύσεις αυτές μπορεί να αφορούν, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση να μην κοινοποιούν τις εμπιστευτικές πληροφορίες σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο πέραν όσων δηλώνονται από το δικαστήριο ως μέλη του κύκλου,⁵¹ την υποχρέωση να χρησιμοποιούν τις εμπιστευτικές πληροφορίες μόνο για τους σκοπούς της αστικής διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η διαταγή κοινοποίησης, την

⁵¹ Αυτό συνιστά απόκλιση από τη συνήθη πρακτική στο πλαίσιο της οποίας ο νόμιμος αντιπρόσωπος ενός διαδίκου επιτρέπεται να κοινοποιεί στον πελάτη του πληροφορίες και δικόγραφα που λαμβάνει από άλλους διαδίκους και να τα συζητά ελεύθερα.

υποχρέωση να διασφαλίζουν την επαρκή φύλαξη των πληροφοριών στο εσωτερικό των μελών του ομίλου, την υποχρέωση να λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο υπό τις εκάστοτε περιστάσεις για την αποτροπή της μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης, την υποχρέωση να επιστρέφουν ή να καταστρέφουν τυχόν αντίγραφα των εγγράφων που περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες, την υποχρέωση να μην εκτυπώνουν έγγραφα σε ηλεκτρονική μορφή στα οποία αποκτούν πρόσβαση, ή να τα καθιστούν μη προσβάσιμα για τα προσδιορισθέντα πρόσωπα μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή ή άλλης συσκευής μετά από συγκεκριμένη ημερομηνία κ.λπ.

65. Οι δεσμεύσεις αυτές και, ειδικότερα, η υποχρέωση να μην κοινοποιούν τις εμπιστευτικές πληροφορίες στους πελάτες τους είναι ενδεχομένως ιδιαίτερης σημασίας σε περιοχές δικαιοδοσίας όπου οι εξωτερικοί νομικοί σύμβουλοι δεσμεύονται, δυνάμει κανόνων δεοντολογίας ή άλλων κανόνων, να κοινολογούν τις πληροφορίες στους πελάτες τους.
66. Επίσης, οι εκπρόσωποι εταιρειών που συμμετέχουν σε εμπιστευτικούς κύκλους ενδέχεται να υπόκεινται σε ιδιαίτερα επαχθείς απαιτήσεις. Για παράδειγμα, το εθνικό δικαστήριο μπορεί να κρίνει σκόπιμο να διατάξει να μην απασχολείται πλέον ο εν λόγω εργαζόμενος με την επιχειρηματική δραστηριότητα που αφορά η αγωγή.

δ. Υλικοτεχνική υποστήριξη

67. Στο πλαίσιο των εμπιστευτικών κύκλων, τα εθνικά δικαστήρια χρειάζεται να λαμβάνουν αποφάσεις επί διάφορων μέτρων σε θέματα οργάνωσης, υποδομών και υλικοτεχνικής υποστήριξης.⁵² Πρώτον, οι εμπιστευτικοί κύκλοι μπορεί να περιλαμβάνουν τη φυσική ή ηλεκτρονική κοινοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών. Η φυσική κοινοποίηση είναι δυνατό να οργανώνεται και να πραγματοποιείται εντός δικαστικών χώρων, όπου η κοινοποίηση παραμένει υπό τον έλεγχο των δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων, ή από τους διαδίκους στις εγκαταστάσεις τους χωρίς εμπλοκή του δικαστηρίου. Η φυσική κοινοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει την επίδοση έντυπων αντιγράφων εγγράφων, αλλά και την κοινοποίηση αποδεικτικών στοιχείων μέσω CD, DVD ή USB σε φυσική τοποθεσία εντός των χώρων του δικαστηρίου ή στις εγκαταστάσεις των διαδίκων.
68. Κοινοποίηση εντός εμπιστευτικού κύκλου είναι δυνατό να γίνεται και με ηλεκτρονικά μέσα. Σε αυτή την περίπτωση, τα δεδομένα μεταφορτώνονται και αποθηκεύονται σε ηλεκτρονική τοποθεσία (π.χ. στο υπολογιστικό νέφος) για όσο διάστημα διαρκεί η διαδικασία της κοινοποίησης, και η πρόσβαση στις πληροφορίες προστατεύεται με κωδικούς πρόσβασης.
69. Εάν η κοινοποίηση των πληροφοριών εντός του εμπιστευτικού κύκλου δεν γίνεται ηλεκτρονικά αλλά πραγματοποιείται εντός των χώρων του δικαστηρίου, το δικαστήριο είναι ενδεχομένως αναγκαίο να διασφαλίζει ότι οι εγκαταστάσεις για την πρόσβαση στις πληροφορίες είναι επαρκείς, εκτός εάν τα πρόσωπα που έχουν πρόσβαση στον κύκλο επιτρέπεται να φέρουν δικό τους εξοπλισμό.
70. Δεύτερον, το δικαστήριο δύναται να καθορίζει τη διάρκεια της διαδικασίας κοινοποίησης.

⁵²

Η προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών στο πλαίσιο αιτημάτων κοινοποίησης μπορεί να προϋποθέτει αλλαγές στην συνήθη λειτουργία των διαδικασιών υλικοτεχνικής υποστήριξης ή και τηλεματικής των δικαστηρίων, ή τη θέσπιση ειδικών διαδικασιών ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση, εντός των ορίων του εφαρμοστέου εθνικού δικονομικού δικαίου.

71. Τρίτον, το δικαστήριο είναι επίσης ενδεχομένως αναγκαίο να καθορίζει τις ώρες κατά τις οποίες είναι διαθέσιμες οι αίθουσες που προορίζονται για την κοινοποίηση (π.χ. μόνο εντός των εργάσιμων ωρών), εάν πρέπει να παρίστανται δικαστικοί λειτουργοί ή υπάλληλοι στις εν λόγω αίθουσες, εάν επιτρέπεται να φέρνει κανείς μαζί του σημειώσεις ή φακέλους στις αίθουσες κ.λπ.
72. Τέλος, προκειμένου να διασφαλίζεται η προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών που κοινοποιούνται στους εξωτερικούς συμβούλους των διαδίκων εντός εμπιστευτικού κύκλου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να ζητούν από τους διαδίκους να υποβάλλουν τόσο μια εμπιστευτική και όσο και μια μη εμπιστευτική εκδοχή των δικογράφων τους (όπου η τελευταία, για παράδειγμα, θα περιλαμβάνει μόνο ποσοτικά δεδομένα σε συγκεντρωτική ή ανωνυμοποιημένη μορφή),⁵³ οι εμπιστευτικές πληροφορίες να αναφέρονται μόνο σε εμπιστευτικό παράρτημα, ή να λαμβάνονται άλλα μέτρα για την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών.

Γ. Αναδιατυπώσεις

73. Τα εθνικά δικαστήρια, κατά τη λήψη απόφασης επί του κατάλληλου μέτρου κοινοποίησης, δύνανται επίσης να εξετάζουν το ενδεχόμενο να διατάσσουν τον κοινοποιούντα διάδικο να επιφέρει αλλαγές στα έγγραφα απαλείφοντας τις εμπιστευτικές πληροφορίες. Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή ως αναδιατύπωση.
74. Η αναδιατύπωση είναι δυνατό να περιλαμβάνει την αντικατάσταση κάθε εμπιστευτικής πληροφορίας με ανωνυμοποιημένα δεδομένα ή συγκεντρωτικά αριθμητικά στοιχεία, την αντικατάσταση παραγράφων που απαλείφονται από κατατοπιστικές και ουσιαστικές μη εμπιστευτικές περιλήψεις, ή ακόμη και την πλήρη επικάλυψη τμημάτων των εγγράφων που περιέχουν τις εμπιστευτικές πληροφορίες.
75. Οι κοινοποιούντες διάδικοι ενδέχεται να κληθούν να περιορίσουν τις αναδιατυπώσεις στις απολύτως αναγκαίες για την προστασία των συμφερόντων των ιδιοκτητών των πληροφοριών. Η πραγματοποίηση περιορισμένων αναδιατυπώσεων συγκεκριμένων εμπιστευτικών πληροφοριών ενδέχεται να αρκεί για την προστασία όλων των εμπιστευτικών πληροφοριών σε ένα έγγραφο ή σε σειρά εγγράφων. Για παράδειγμα, η παράλειψη των ονομάτων των πελατών, χωρίς να γίνεται παράλειψη των αντίστοιχων ποσοτήτων προϊόντων που προμηθεύονται, ενδέχεται να αρκεί για την προστασία της εμπιστευτικότητας.⁵⁴
76. Όταν παραλείπονται σημαντικές πληροφορίες χωρίς να αντικαθίστανται από μη εμπιστευτικό κείμενο, ενδεχομένως δεν επιτυγχάνεται η εξισορρόπηση του δικαιώματος του κοινοποιούντος διαδίκου στην προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών και του δικαιώματος του διαδίκου που αιτείται πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία να θεμελιώσει την αξίωση ή την ένστασή του. Ομοίως, οι εκτεταμένες αναδιατυπώσεις ολόκληρων σελίδων ή τμημάτων εγγράφων ή ολόκληρων παραρτημάτων ενδέχεται να μην είναι αποδεκτές για τους σκοπούς της διαδικασίας.

⁵³ Οι μη εμπιστευτικές εκδόχες των δικογράφων πρέπει να παρέχουν στους υπόλοιπους διαδίκους τη δυνατότητα να κατανοούν τα επιχειρήματα και τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία γίνεται αναφορά, ώστε να είναι σε θέση να συζητούν την υπόθεση με τους νόμιμους αντιπροσώπους τους και να τους εντέλλουν αναλόγως.

⁵⁴ Η δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορίες που αφορούν τις προμηθευόμενες ποσότητες είναι ενδεχομένως απαραίτητη για την ποσοτικοποίηση της ζημίας που υπέστησαν όσοι βρίσκονται σε χαμηλότερες βαθμίδες της αλυσίδας εφοδιασμού (δηλαδή οι έμμεσοι πελάτες).

Γ.1. Οι αναδιατυπώσεις ως αποτελεσματικό μέσο για την προστασία της εμπιστευτικότητας

77. Οι αναδιατυπώσεις μπορεί να αποτελούν αποτελεσματικό μέτρο για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών για κατηγορίες εγγράφων όταν, παρά την αντικατάσταση των εμπιστευτικών πληροφοριών με μη εμπιστευτικό κείμενο, τα έγγραφα και οι πληροφορίες που κοινοποιούνται διατηρούν τον ουσιαστικό και πρόσφορο χαρακτήρα τους για την άσκηση των δικαιωμάτων του διαδίκου που αιτείται την κοινοποίηση.
78. Ως εκ τούτου, η χρήση αναδιατυπώσεων μπορεί να είναι ιδιαιτέρως αποτελεσματική στις περιπτώσεις που οι εμπιστευτικές πληροφορίες αφορούν δεδομένα ή αριθμητικά στοιχεία (π.χ. κύκλοι εργασιών, κέρδη, μερίδια αγοράς κ.λπ.) τα οποία είναι δυνατό να αντικατασταθούν από αντιπροσωπευτικά εύρη τιμών, ή στις περιπτώσεις που τα ποιοτικά δεδομένα είναι δυνατό να συνοψιστούν με ουσιαστικό τρόπο.
79. Οι αναδιατυπώσεις μπορεί επίσης να αποτελούν αποτελεσματικό μέτρο για την προστασία εμπιστευτικών πληροφοριών όταν ο όγκος των εμπιστευτικών πληροφοριών που υπόκεινται σε κοινοποίηση είναι περιορισμένος. Εάν χρειάζεται να γίνει αναδιατύπωση σε πολύ μεγάλο αριθμό εγγράφων, αυτό, ανάλογα με τις περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης, ενδέχεται να αποτελεί ένδειξη ότι κάποια άλλα μέτρα κοινοποίησης θα ήταν πιο ενδεδειγμένα, εάν συνεκτιμηθεί ο χρόνος, το κόστος και οι πόροι που απαιτούνται για τη σύνταξη μη εμπιστευτικών εκδόσεων.
80. Τέλος, η αναδιατύπωση εμπιστευτικών πληροφοριών τρίτων μπορεί επίσης να είναι αποτελεσματική σε περιπτώσεις που ο ιδιοκτήτης των πληροφοριών ενδέχεται να έχει στην κατοχή του πληροφορίες από τρίτους οι οποίες ενδεχομένως δεν έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα για τον ίδιο αλλά ενδέχεται να είναι εμπιστευτικές έναντι του αιτούντος διαδίκου.⁵⁵ Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να συμβεί εάν ο αιτών διάδικος που θα αποκτήσει πρόσβαση στις πληροφορίες και ο τρίτος είναι ανταγωνιστές. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο κοινοποιούντες διάδικος είναι ενδεχομένως αναγκαίο να λαμβάνουν την έγκριση τρίτων για την κοινοποίηση των εμπιστευτικών πληροφοριών ή, άλλως, να λαμβάνουν τη σύμφωνη γνώμη τους σε προτεινόμενες αναδιατυπώσεις.⁵⁶ Ωστόσο, τα εθνικά δικαστήρια ενδέχεται να κρίνουν ότι οι αναδιατυπώσεις είναι λιγότερο αποδοτικές στις περιπτώσεις που το αίτημα περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό εγγράφων τρίτων επειδή η διαδικασία των σχετικών συνεννοήσεων με τρίτους ενδέχεται να αυξήσει τον βαθμό πολυπλοκότητας.

Γ.2. Αναδιατύπωση εμπιστευτικών πληροφοριών

81. Ανάλογα με τους εκάστοτε διαδικαστικούς κανόνες, τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να έχουν περισσότερο ή λιγότερο ενεργή συμμετοχή στη διαδικασία των αναδιατυπώσεων. Τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να επιβλέπουν και να ελέγχουν τη διαδικασία αναδιατύπωσης και να συνδιαλέγονται με διαδίκους και τρίτους. Εναλλακτικά, οι διάδικοι μπορεί να είναι οι κατεξοχήν αρμόδιοι για την κατάρτιση μη εμπιστευτικών εκδόσεων και/ή την εξασφάλιση της σύμφωνης γνώμης τρίτων με τις προτεινόμενες αναδιατυπώσεις.

⁵⁵ Αυτό μπορεί να συμβεί είτε επειδή τα έγγραφα τρίτων δεν περιλαμβάνουν εμπιστευτικές πληροφορίες έναντι του ιδιοκτήτη των πληροφοριών είτε επειδή ο ιδιοκτήτης των πληροφοριών έχει αποκτήσει ήδη πρόσβαση σε μη εμπιστευτική έκδοσή των εγγράφων στα οποία έχει γίνει προηγουμένως αναδιατύπωση πληροφοριών που θεωρήθηκαν εμπιστευτικές έναντι του ιδιοκτήτη των πληροφοριών.

⁵⁶ Αυτό συμβαίνει επειδή το γεγονός ότι ο ιδιοκτήτης των πληροφοριών συμφωνεί, λόγω χάρη, με τους όρους ενός εμπιστευτικού κύκλου, δεν σημαίνει ότι ισχύει το ίδιο και για τους τρίτους. Βλ. προπαρατεθείσα γνώμη της Επιτροπής στην υπόθεση *Sainsbury's Supermarkets Ltd κατά Mastercard Incorporated* κ.ά., σημείο 23.

82. Σε κάθε περίπτωση, στο πλαίσιο της επίβλεψης της διαδικασίας κατάρτισης μη εμπιστευτικών εκδοχών, τα εθνικά δικαστήρια μπορεί να κρίνουν χρήσιμη την έκδοση γενικών οδηγιών προς τους διαδίκους και/ή ειδικών οδηγιών για την εκάστοτε διαδικασία που εκκρεμεί ενώπιόν τους, εάν αυτό προβλέπεται βάσει των εθνικών διαδικαστικών κανόνων. Στο πλαίσιο των οδηγιών αυτών τα δικαστήρια μπορούν να ορίζουν τη διαδικασία που επιθυμούν να τηρήσουν οι διάδικοι κατά τον χειρισμό εμπιστευτικών πληροφοριών και να περιγράφουν συνοπτικά αλλά με σαφήνεια τις σχετικές αρμοδιότητες.
83. Για να είναι σε θέση να διεκπεραιώνουν αποτελεσματικά τις αιτήσεις αναδιατύπωσης, τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να ζητούν από τους διαδίκους τα εξής:
- i) να τοποθετούν σε αγκύλες όλες τις εμπιστευτικές πληροφορίες στα πρωτότυπα εμπιστευτικά έγγραφα και να τις επισημαίνουν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παραμένουν ευανάγνωστες προτού αποφασίσουν τι πρέπει να αναδιατυπωθεί·
 - ii) να συντάσσουν κατάλογο με όλες τις πληροφορίες που προτείνουν να αναδιατυπωθούν (κάθε λέξη, δεδομένο, παράγραφο και/ή ενότητα προς αναδιατύπωση)·
 - iii) για κάθε προτεινόμενη αναδιατύπωση, να παραθέτουν τους λόγους για τους οποίους οι πληροφορίες θα πρέπει να τηρηθούν εμπιστευτικές·
 - iv) να αντικαθιστούν τις πληροφορίες που παραλείπονται, όχι με απλές ενδείξεις όπως «εμπορικό απόρρητο», «εμπιστευτικό» ή «εμπιστευτική πληροφορία», αλλά με κατατοπιστικές και ουσιαστικές μη εμπιστευτικές περιλήψεις των πληροφοριών που παραλείπονται.⁵⁷ Κατά την αναδιατύπωση ποσοτικών δεδομένων (π.χ. πωλήσεις, κύκλοι εργασιών, δεδομένα για τα μερίδια αγοράς, τιμές κ.λπ.) είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται εύρη τιμών ή συγκεντρωτικά αριθμητικά στοιχεία, αρκεί να είναι ουσιαστικά. Για παράδειγμα, στην περίπτωση των δεδομένων που αφορούν πωλήσεις και/ή κύκλους εργασιών, ένα εύρος τιμών που είναι ευρύτερο κατά 20 % από το ακριβές αριθμητικό στοιχείο ενδεχομένως δεν είναι ουσιαστικό. Ομοίως, όσον αφορά τα μερίδια αγοράς, ένα εύρος τιμών που είναι ευρύτερο κατά 5 % ενδέχεται και αυτό να μην είναι ουσιαστικό, ανάλογα με τις περιστάσεις της υπόθεσης που εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου·
 - v) να υποβάλλουν μη εμπιστευτικές εκδοχές των υπό εξέταση εγγράφων οι οποίες αντικατοπτρίζουν τη δομή και τη μορφή των εμπιστευτικών εκδοχών. Ειδικότερα, πληροφορίες του πρωτότυπου εγγράφου, όπως τίτλοι ή επικεφαλίδες, αριθμοί σελίδων και αριθμήσεις παραγράφων πρέπει να παραμένουν ως έχουν ώστε ο αναγνώστης να είναι σε θέση να αντιληφθεί την έκταση των αναδιατυπώσεων και πόσο αυτές επηρεάζουν τη δυνατότητα κατανόησης των πληροφοριών όταν αυτές κοινοποιηθούν·
 - vi) να διασφαλίζουν ότι οι μη εμπιστευτικές εκδοχές που υποβάλλουν είναι τεχνικά αξιόπιστες και ότι οι πληροφορίες που παραλείπονται δεν μπορούν να ανακτηθούν με κανένα μέσο, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης εργαλείων εγκληματολογικής έρευνας.
84. Αφού γίνει η υποβολή των αιτήσεων αναδιατύπωσης, το εθνικό δικαστήριο είναι εκείνο που κρίνει εάν οι προτεινόμενες αναδιατυπώσεις είναι αποδεκτές. Σε

⁵⁷

Βλ. για παράδειγμα άρθρο 103 παράγραφος 3 του κανονισμού διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

περίπτωση διαφοράς, το δικαστήριο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα ακρόασης των ενδιαφερόμενων διαδίκων και τρίτων προτού λάβει την απόφασή του.

85. Μετά την αναδιατύπωσή τους, οι μη εμπιστευτικές εκδοχές των πρωτότυπων εγγράφων μπορούν να χρησιμοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια της αστικής διαδικασίας και ενδέχεται να μη χρειαστεί περαιτέρω προστασία.

Δ. Διορισμός πραγματογνωμόνων

86. Σε ορισμένες περιοχές δικαιοδοσίας, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται επίσης να διορίζουν τρίτους που διαθέτουν εμπειρογνώσια σε συγκεκριμένο πεδίο (π.χ. λογιστική, οικονομικά, δίκαιο ανταγωνισμού, έλεγχος κ.λπ.) με σκοπό να έχουν πρόσβαση στις εμπιστευτικές πληροφορίες τις οποίες αφορά ένα αίτημα κοινοποίησης. Ο ρόλος αυτών των πραγματογνωμόνων που διορίζει το δικαστήριο είναι διαφορετικός από εκείνον των διοριζόμενων από τους διάδικους πραγματογνωμόνων, οι οποίοι χρησιμοποιούνται συχνά σε ορισμένες περιοχές δικαιοδοσίας για να υποστηρίξουν την αξίωση ή την ένσταση ενός διαδίκου.
87. Εάν το επιτρέπουν οι εθνικοί διαδικαστικοί κανόνες, ο διορισμός του πραγματογνώμονα μπορεί να γίνεται για παράδειγμα για την κατάρτιση μιας ουσιαστικής, μη εμπιστευτικής περίληψης των πληροφοριών που πρόκειται να διατεθούν στον αιτούντα διάδικο. Εναλλακτικά, και ανάλογα με τους εφαρμοστέους εθνικούς διαδικαστικούς κανόνες, ο πραγματογνώμονας μπορεί να κληθεί να καταρτίσει εμπιστευτική έκθεση που μπορεί να διατεθεί μόνο στον εξωτερικό σύμβουλο του αιτούντος διαδίκου, και μη εμπιστευτική έκδοσή της έκθεσης για τον αιτούντα διάδικο.

Δ.1. Ο διορισμός πραγματογνωμόνων ως αποτελεσματικό μέσο για την προστασία της εμπιστευτικότητας

88. Ο διορισμός πραγματογνωμόνων μπορεί να αποδειχθεί αποτελεσματικό μέτρο κατά πρώτον σε περιπτώσεις στις οποίες οι πληροφορίες προς κοινοποίηση είναι πολύ ευαίσθητες από εμπορικής άποψης και έχουν ποσοτικό ή τεχνικό χαρακτήρα (π.χ. πληροφορίες που περιλαμβάνονται σε εμπορικά ή λογιστικά βιβλία, δεδομένα πελατών, διεργασίες παραγωγής κ.λπ.). Σε αυτές τις περιπτώσεις οι πραγματογνώμονες δύνανται να καταρτίζουν περιλήψεις των εμπιστευτικών πληροφοριών και/ή να τις παρουσιάζουν σε συγκεντρωτική μορφή με σκοπό να καταστούν προσβάσιμες για τον διάδικο που αιτείται την κοινοποίηση.
89. Κατά δεύτερον, οι πραγματογνώμονες μπορεί επίσης να είναι αποτελεσματικοί όταν ένας από τους διαδίκους ζητά περαιτέρω πρόσβαση σε εμπιστευτικά έγγραφα που περιέχουν βασικά δεδομένα. Αυτό μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, στο πλαίσιο αγωγών αποζημίωσης, όπου είναι απαραίτητη η πρόσβαση σε βασικά δεδομένα προκειμένου να εκτιμηθεί το μερίδιο της επιπλέον επιβάρυνσης που μετακυλίεται (π.χ. τιμές πώλησης, όγκος πωλήσεων, εκπτώσεις, εσωτερικά έγγραφα που περιγράφουν τις στρατηγικές τιμολόγησης κ.λπ.).
90. Κατά τρίτον, σε περιπτώσεις στις οποίες πολύ μεγάλος αριθμός εγγράφων προς κοινοποίηση αφορά εμπιστευτικές πληροφορίες τρίτων, τα δικαστήρια είναι δυνατό να κρίνουν ότι είναι πιο αποτελεσματικό να διορίσουν πραγματογνώμονα για να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες και να γνωμοδοτήσει ως προς τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των πληροφοριών από το να εμπλακούν σε διαβουλεύσεις με τους

διαδίκους σχετικά με το εύρος των αναδιατυπώσεων ή να οργανώσουν έναν εμπιστευτικό κύκλο.

Δ.2. Διαταγές προς πραγματογνώμονες

91. Απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να διορίζει και να διατάσσει τους διορισθέντες πραγματογνώμονες. Ανάλογα με τους εκάστοτε διαδικαστικούς κανόνες, τα εθνικά δικαστήρια ενδέχεται να δύνανται να διορίζουν τρίτους, ανεξάρτητους πραγματογνώμονες από κατάλογο «εγκεκριμένων από το δικαστήριο» αντιπροσώπων, από κατάλογο πραγματογνώμωνων που προτείνονται από τους διαδίκους κ.λπ. Βάσει των εθνικών διαδικαστικών κανόνων, κατά τον διορισμό πραγματογνώμονα το εθνικό δικαστήριο είναι ενδεχομένως αναγκαίο να εξετάζει ή να αποφασίζει ποιος θα αναλαμβάνει τα έξοδα του πραγματογνώμονα.
92. Μετά την επιλογή πραγματογνώμονα, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να ζητούν από τον πραγματογνώμονα να υποβάλλει γραπτές δεσμεύσεις όσον αφορά την εμπιστευτική μεταχείριση πληροφοριών στις οποίες θα έχει πρόσβαση.
93. Όπως και στην περίπτωση των μελών εμπιστευτικού κύκλου, στους πραγματογνώμονες ενδέχεται να επιβάλλεται η υποχρέωση να μην κοινοποιούν τις εμπιστευτικές πληροφορίες σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο πέραν όσων δηλώνονται από το δικαστήριο ή χωρίς τη ρητή συγκατάθεση του δικαστηρίου, να χρησιμοποιούν τις εμπιστευτικές πληροφορίες μόνο για τους σκοπούς της αστικής διαδικασίας στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η διαταγή κοινοποίησης, να διασφαλίζουν την επαρκή φύλαξη των πληροφοριών, να λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο υπό τις εκάστοτε περιστάσεις για την αποτροπή της μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης και να επιστρέφουν ή να καταστρέφουν τυχόν αντίγραφα των εγγράφων που περιέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες κ.λπ.
94. Στους πραγματογνώμονες ενδέχεται επίσης να επιβάλλεται η υποχρέωση να δηλώνουν τυχόν συγκρούσεις συμφερόντων που ενδεχομένως δεν τους επιτρέπουν να ασκούν τα καθήκοντά τους.
95. Επιπλέον, το δικαστήριο δύναται να ορίζει με διάταξή του το είδος της έκθεσης προς εκπόνηση από τον πραγματογνώμονα (π.χ. περίληψη, έκθεση συγκεντρωτικών δεδομένων κ.λπ.) και κατά πόσο ο πραγματογνώμων θα πρέπει να καταρτίζει τόσο μια εμπιστευτική όσο και μια μη εμπιστευτική έκδοχή της έκθεσης.
96. Στις περιπτώσεις εκπόνησης εμπιστευτικής έκδοχής της έκθεσης πραγματογνώμονα, αυτή κατά κανόνα επιτρέπεται να κοινολογείται μόνο σε εξωτερικούς νόμιμους αντιπρόσωπους των διαδίκων, ενώ οι διάδικοι επιτρέπεται να έχουν πρόσβαση μόνο σε μη εμπιστευτική έκδοχή της έκθεσης. Στην περίπτωση που το εθνικό δικαστήριο περιορίζει την πρόσβαση στην εμπιστευτική έκδοχή της έκθεσης που καταρτίζεται από πραγματογνώμονα μόνο στον εξωτερικό νόμιμο αντιπρόσωπο ενός διαδίκου, θα ζητείται από τον εν λόγω εξωτερικό νόμιμο αντιπρόσωπο να μην κοινολογεί στον πελάτη του τις εμπιστευτικές πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή. Εάν βάσει των εθνικών διαδικαστικών κανόνων επιτρέπεται και στους διαδίκους να διορίζουν δικούς τους πραγματογνώμονες, είναι δυνατό, κατά την ανάθεση αρμοδιοτήτων στον ανεξάρτητο πραγματογνώμονα, να λαμβάνεται υπόψη και αυτό το στοιχείο και να προβλέπεται να έχουν πρόσβαση στα αποδεικτικά στοιχεία και οι πραγματογνώμονες των διαδίκων.
97. Με την προϋπόθεση ότι, βάσει των εθνικών κανόνων, οι διάδικοι είχαν δυνατότητα πρόσβασης σε εμπιστευτική έκδοχή της έκθεσης του πραγματογνώμονα, όλοι οι

περιορισμοί που επισημαίνονται ανωτέρω σχετικά με την πρόσβαση του πελάτη σε εμπιστευτικές πληροφορίες που κοινοποιούνται εντός εμπιστευτικού κύκλου (βλ. σημεία 54-57) εφαρμόζονται και σε αυτή την περίπτωση.

IV. Προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών καθ' όλη τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας

98. Τα εθνικά δικαστήρια είναι επίσης ενδεχομένως αναγκαίο να εξετάζουν πώς θα χρησιμοποιούνται και θα μνημονεύονται οι πληροφορίες, για παράδειγμα στο πλαίσιο των δικογράφων τους και/ή κατά την ακροαματική διαδικασία.
99. Για παράδειγμα, εάν οι εκπρόσωποι των διαδίκων χρησιμοποιούν πληροφορίες στις οποίες είχαν πρόσβαση εντός εμπιστευτικού κύκλου ή οι οποίες περιλαμβάνονταν σε εμπιστευτική πραγματογνωμοσύνη στο πλαίσιο των δικογράφων τους, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να τους ζητούν να αναφέρουν τις εν λόγω πληροφορίες μόνο σε εμπιστευτικά παραρτήματα τα οποία θα καταθέτουν μαζί με τα κύρια δικόγραφά τους. Εάν εκπρόσωποι των διαδίκων επιθυμούν να αναφερθούν στις εν λόγω πληροφορίες κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο ή την εξέταση πραγματογνώμονα επί των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων, τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να διοργανώνουν συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών, εάν προβλέπονται βάσει των εφαρμοστέων κανόνων της πολιτικής δικονομίας.
100. Η ανάγκη για προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών μπορεί να προκύψει επίσης αργότερα, για παράδειγμα κατά τον χρόνο της έκδοσης, της κοινοποίησης ή της δημοσίευσης των αποφάσεων, στις περιπτώσεις αιτημάτων για πρόσβαση στα αρχεία του δικαστηρίου ή στο πλαίσιο της άσκησης αναίρεσης. Οι εμπιστευτικές πραγματογνωμοσύνες μπορούν, μάλιστα, να αποτελούν μέρος του φακέλου του δικαστηρίου. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα εθνικά δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να εκδίδουν μέτρα για την προστασία αυτών των πληροφοριών μετά την περάτωση της αστικής διαδικασίας ή, εάν δεν προβλέπεται από διαδικαστικής άποψης, να ζητούν από τους πραγματογνώμονες να καταρτίζουν μόνο μη εμπιστευτικές εκδοχές των εκθέσεών τους.

A. Συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών

101. Βάσει της αρχής της ανοικτής δικαιοσύνης, οι αστικές διαδικασίες έχουν κατά κανόνα δημόσιο χαρακτήρα⁵⁸ και τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να σταθμίζουν το συμφέρον στην προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών έναντι της ανάγκης περιορισμού των παρεμβάσεων στην αρχή της ανοικτής δικαιοσύνης.
102. Τα εθνικά δικαστήρια είναι δυνατό να αποφασίζουν να μην επιτρέπονται αναφορές σε εμπιστευτικές πληροφορίες σε δημόσιες συνεδριάσεις ή να διεξάγονται κεκλεισμένων των θυρών μόνο τα μέρη των συνεδριάσεων κατά τα οποία ενδέχεται να εξετάζονται εμπιστευτικές πληροφορίες. Στην περίπτωση αυτή, τα εθνικά δικαστήρια θα πρέπει να αποφασίζουν σε ποιους θα επιτρέπεται να παρίστανται στην κεκλεισμένων των θυρών συνεδρίαση. Η απόφαση αυτή εξαρτάται ενδεχομένως από το πώς και σε ποιους κοινοποιήθηκαν οι εμπιστευτικές πληροφορίες (π.χ. στους εξωτερικούς συμβούλους

⁵⁸

Βλ. άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναφέρεται ανωτέρω. Εξαιρέσεις σε αυτή την αρχή ενδέχεται να σχετίζονται σε ορισμένα κράτη μέλη με τη διατήρηση της δημόσια τάξης, την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων ή άλλους πρωταρχικούς στόχους.

των διαδικών, σε πραγματογνώμονα, στους εκπροσώπους των εταιρειών των διαδικών κ.λπ.).

103. Οι συνεδριάσεις κεκλεισμένων των θυρών μπορεί να είναι αποτελεσματικό μέσο για την κατ' αντιπαράσταση εξέταση εμπιστευτικών αποδεικτικών στοιχείων που κοινοποιούνται εντός εμπιστευτικού κύκλου ή για την ακρόαση των πραγματογνωμόνων σχετικά με τα εμπιστευτικά αποδεικτικά στοιχεία που περιλαμβάνονται στις εκθέσεις τους.
104. Στα μέρη των συνεδριάσεων που διεξάγονται κεκλεισμένων των θυρών επιτρέπεται να συμμετάσχουν μόνο οι εξωτερικοί εκπρόσωποι και/ή εσωτερικοί εκπρόσωποι των εταιρειών στους οποίους παραχωρήθηκε πρόσβαση στα εμπιστευτικά έγγραφα εντός του εμπιστευτικού κύκλου και (κατά περίπτωση) στον πραγματογνώμονα που είχε πρόσβαση στις πληροφορίες.

B. Δημοσίευση

105. Τα εθνικά δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να διασφαλίζουν ότι στις αποφάσεις που θα δημοσιεύονται δεν θα περιλαμβάνονται εμπιστευτικές πληροφορίες.
106. Για την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών των διαδικών ή τρίτων, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται, όταν εκδίδουν την απόφαση και διατάσσουν τη δημοσίευσή της, να εξετάζουν το ενδεχόμενο ανωνυμοποίησης των πληροφοριών που θα μπορούσαν να αποκαλύψουν την ταυτότητα της πηγής, ή να αναδιατυπώνουν, στη δημόσια διαθέσιμη εκδοχή της απόφασης, τα αποσπάσματα της απόφασης που αναφέρονται σε εμπιστευτικές πληροφορίες.⁵⁹
107. Πέραν της δημοσιοποίησης, το δικαστήριο είναι ενδεχομένως αναγκαίο να εξετάζει τρόπους για την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών στην εκδοχή της απόφασης που πρόκειται να κοινοποιηθεί στους διαδίκους, με την επιφύλαξη της άσκησης αναίρεσης από τους διαδίκους.

Γ. Πρόσβαση στα αρχεία του δικαστηρίου

108. Τα εθνικά δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να προστατεύουν τις εμπιστευτικές πληροφορίες σε σχέση με αιτήματα πρόσβασης στα αρχεία του δικαστηρίου (είτε μόνο στην απόφαση είτε σε ολόκληρο τον φάκελο), εάν προβλέπονται βάσει των εθνικών διαδικαστικών κανόνων.
109. Τα εθνικά δικαστήρια δύνανται να αποφασίζουν να περιορίσουν την πρόσβαση είτε σε σχέση με μέρος του φακέλου του δικαστηρίου (π.χ. να αρνηθούν την πρόσβαση σε έγγραφα που κοινοποιούνται εντός εμπιστευτικού κύκλου, πραγματογνωμοσύνες, πρακτικά συνεδριάσεων, εμπιστευτικές εκδοχές δικογράφων κ.λπ.) είτε σε σχέση με ολόκληρο τον φάκελο. Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να διατάσσουν την ενσωμάτωση μη εμπιστευτικής εκδοχής των πρακτικών της συνεδρίασης στο αρχείο του φακέλου του δικαστηρίου ή να αποφασίζουν την αναφορά σε ορισμένες πληροφορίες κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης χωρίς να γίνεται καταγραφή στα πρακτικά.
110. Όταν αποφασίζουν εάν θα περιορίσουν την πρόσβαση εν μέρει ή εξ ολοκλήρου, τα δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να αξιολογούν ποιος ζητά πρόσβαση στον

⁵⁹

Βλ. επίσης άρθρο 9 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της οδηγίας για το εμπορικό απόρρητο.

φάκελο του δικαστηρίου. Για παράδειγμα, τα δικαστήρια είναι ενδεχομένως αναγκαίο να λαμβάνουν υπόψη ότι τα πρόσωπα που ζητούν πρόσβαση ενδέχεται να δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά ή να ασκούν την ίδια δραστηριότητα με τους διαδίκους (να είναι, για παράδειγμα, ανταγωνιστές των διαδίκων, επιχειρηματικοί εταίροι κ.λπ.) και ενδέχεται να έχουν ειδικό συμφέρον στην απόκτηση πρόσβασης στον φάκελο του δικαστηρίου μετά την περάτωση της διαδικασίας.

111. Ανάλογα με τους εφαρμοστέους εθνικούς διαδικαστικούς κανόνες, όταν ο όγκος των εμπιστευτικών πληροφοριών είναι μεγάλος και στο πλαίσιο της διαδικασίας έχουν διαταχθεί μέτρα όπως εμπιστευτικοί κύκλοι, το δικαστήριο δύναται να κρίνει ότι η πλήρης απαγόρευση της πρόσβασης στον φάκελο του δικαστηρίου για μια χρονική περίοδο είναι πιο αποδοτική από την εξέταση του φακέλου με γνώμονα τον διαχωρισμό των κατηγοριών εγγράφων ή εγγράφων τα οποία θα είναι προσβάσιμα ή μη προσβάσιμα μετά την έκδοση της απόφασης.